

Štev. 12.

Na Dunaju, 10. julija 1899.

Letnik XII.

Večina pa Jugoslovani.

Hrvati istrski pa dalmatinski in Slovenci vseh pokrajin se vedno bolj pritožujejo, da jih zanemarja sedanja državnozborna večina in osrednja vlada. Tu in tam žugajo, da izstopijo iz večine in se postavijo proti Thunovi vladi.

V resnici je mnogo najtehtnejših vzrokov, ki vznemirjajo Jugoslovane in povečujejo njih nezadovoljnost. V Dalmaciji se vsiljuje nemščina, ki naj bi najbrže pripravljala pot obćemu ponemčevanju, kakoršno se šopiri tudi v Bosni in Hercegovini. Vse kaže, da Dalmacijo potrebujejo le za združenje s tema dvema deželama, in takó bi se z nemščino v teh deželah izpolnila tista misija, katero pripisujejo Avstro-Ogerski na jugovstoku, na Balkanu in dalje. A Dalmacija se zanemarja tudi na druge strani, in klici po prijedinjenu s Hrvatsko in Slavonijo so in ostanejo še nadalje bezuspešni. Sistem namerja vse kaj drugega, kakor pa izvršenje hrvatskega drž. prava v smislu Trojedine kraljevine.

Kar se dostaje pa primorskih Hrvatov in Slovencev, to je uže grdo. Z njimi ravnaajo z vladne in italijanske strani, kakor da bi ne bili v pravni državi. Irredenta uganja z vedno večo predrznostjo take burke, da, ko bi Evropa vedela bolje za to poćenjanje, bi se skandalizovala. Celó deželni glavarji se norčujejo s slovanskimi zastopniki, in ital. zastopstvo žali prav sramotno slovansko prebivalstvo, ki je v večini na Primorskem.

Približno jednako postopajo nemški radikalci in neodrešenci na Koroškem in Štirskem. Poleg tega še vlada nastavlja raznih vrst uradnike nemške in nevešče slovenskega jezika. Celó na Kranjskem veje neprijazni vladni duh, ki bi rad zatrl vsako odločniše gibanje.

Ni čudo, da se porajajo v Jugoslovanih razne misli, ki niso ugodne ne vladi, ne državnozborni večini. Poslednji očitajo, da ne postopa solidarno, da se ne poteza za interese tlačenih Jugoslovanov, in vladi dokazujejo, da se briga le za Nemce in za sporazumljenje jedino na Češkem. Pritožbe so opravičene, in položenje je na vsem jugu zares tužno, a pomoči je vendar težavno, in žuganje z izstopom iz državnozbornske večine bi ne dovajalo do boljšega, niti ko bi se uresničilo, in bi se pričela kakoršna si bodi opozicija.

Jugoslovanska skupina je sedaj prešibka, da bi dosegla kaj ugodnega z opozicijo. Tak korak bi se storil sedaj prepozno.

Sedaj je položenje za slovansko opozicijo v obće in za Jugoslovane še posebe poslabšano. Pred Badenijevim nastopom bi bila češka in jugoslovenska vstrajna opozicija laže dosegla svoj cilj; tedaj je bil čas, odločiti se. Tedaj je bila nemška krščansko-socijalna stranka še samosvoja, in mogla bi se bila združiti s Čehi, s kat. ljudsko stranko in z Jugoslovani. Tudi ni bilo nemožno, da bi bili zmernejši ustavoverni veleposestniki pomagali sestaviti večino, s temi elementi, naj bi bili pristopili Poljaki ali ne. Danes je pa vse drugače. Krščansko-socijalna stranka je stopila v kolo nemških radikalcev, in vprašanje je, ali izleze kmalu iz tega kolobarja. Drugih elementov pa sedaj ni, ki bi s pošteno voljo hoteli sestaviti večino pravično najbolj zatiranim in šibkim slovanskim narodom. Čehi so jo od začetka, ob nastopu Badenija, zagazili, zvezali so se s poljskim „Kolom“, v naglosti odbacnuli krščanske socialce, in sedaj ne vedó, ne naprej, ne nazaj. Poljsko „Kolo“ je takó lepo solidarno, da prepušča boj z Nemci Čehom samim! Taki prijatelji in „obći poroki“ so poljski plemiči. Isto taktiko utegnejo Poljaki izvrševati nasproti Jugoslovanom, in ti naj si potem pomagajo! To pa je bilo jugoslovanskim politikom vse uže naprej znano, ali bi bilo vsaj moralo znano biti.

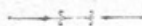
Kaj hočejo sedaj Jugoslovani tvoriti? Ali hočejo zares zapustiti od začetka slabo stavljeno ladijo? Kaj nastane potem? Večino morejo porušiti; a kdo se bode veselil? Čehi bi bili prisiljeni stopiti tudi v opozicijo, in Poljaki bi se kakor si bodi združili zopet z Nemci. Čehi bi potem ne bili le tam, kjer so bili pred Badenijem, temveč mnogo na slabšem, ker so se poslabšale nemške stranke in so postavile hujši program, nego so ga, razun Schönererjancev, imele kedaj. S takimi strankami naj bi potem vlada pogajala se preko Slovanov in proti njim!

Ako hočejo Jugoslovani stopiti v opozicijo, potreba je, da se dogovoré s Čehi, a za te ni še ura odbila, ker se nadejajo še vedno, da napravi vlada konec nemški obstrukciji. Še le v slučaju, da bi se Čehi prevarili do krajne mere, napoči trenutek za dogovarjane med Čehi in Jugoslovani, da bi ukrenuli skupne korake.

Nemci čakajo, da bi vrgli Thunovo vlado; ta ne pade, ako bi bili na višem mestu uže preverjeni, da z dosedanjo popustljivostjo postajajo nemški obstrukcionisti še le bolj drzni. Vse je zavisno od tega, kakó moč dobi Thunova vlada, da napravi mir med narodi. Ako bi se s Slovani postopalo zopet takó, da bi se bičali za

usluge, ki jih delajo zaporedoma, potem jim bode treba čakati drugih momentov, ki so za notranjo in zunanjo politiko važni. Taki momenti niso daleč, in nadejati se je treba v okrajnem slučaju, da slovanske skupine ne obsede zopet takó, kakor so šli na limanice Čehi ob nastopu Badenijevem. Pouk, ki so ga dobili Mladočehi, je jako drag, a se izplača, ako ga porabijo oni in ostali Slovani — seveda bez Poljakov — ob drugih prilikah. Slovani se morejo tudi od postopanja Poljakov naučiti mnogo, in sicer najprej toliko, da bodo želeli, da bi poljski narod kmalu izpodkopal kar možno sedežev sedanjih poljskih plemskih zastopnikov, in drugič toliko, da s poljskim plemstvom se ne smejo Slovani družiti, ker z njih pomočjo ne dosežejo nič znatnega. Da, o pomoči niti govoriti ni umestno; poljsko plemstvo ostaje ponajveč nevtralnó, a za tako nevtralnost popuščati slovansko politiko in slovanske interese, — to je vendar predrago za slovanske narode.

Iz vsega tega sledi, da morajo čakati sedaj tudi Jugoslovani. Z izstopom iz večine bi sedaj več pokvarili, nego koristili; vprašanje o izstopu pride ali ne pride na vrsto v trenutku, ko pokaže vlada svojo moč ali pa onemoglost nasproti nemški obstrukciji. Ako bode vlada močna, bode to znamenje, da so zgorej ugodnejših mislij; ako bode vlada šibka, bode to dokaz, da nemški irredentizem ni še dovolj poučil tistih, ki imajo vzrok, da se mu uprejo. Torej še nekoliko potrpežljivosti za napako, za načelno napako, ki so jo stvorili Čehi in Jugoslovani tedaj, ko so stopili v večino, kjer odločuje neslovansko „Kolo“ poljskega plemstva.

O poslanstvu Poljakov.

Sedanja desnica državnega zbora ni še dolgo sestavljena, a uže bi jo radi razbili. Nekaterim hujskačem med Poljaki ne dá obstanek desnice pokoja; žal jim je, da je poljski klub v tej večini, in hrepené zopet po sestavi zbornice poslancev, kakoršna je bila do leta 1879, do nastopa Taaffejeve vlade. Ti rogovileži so bili s srcem in glavo nepremično pri nemški levici in ne morejo dočakati trenutka, v katerem bi se povrnilo poljsko „Kolo“ v naročje stare prijateljice, nemške židovsko-liberalne levece. V takem smislu priobčujejo razni „poljski državniki“ članke in brošure ter potrjujejo drug drugemu svoje koprnenje. Jedna taka brošura, tiskana v Nemčiji, je izšla sredi meseca junija pod naslovom*) Poljaki in misija poljskega kluba v državnem zboru. Iz notranjosti, iz strupene dikcije je možno soditi, da jo je spisal ali jeden najzagrizenih, neslovanski mislečih Poljakov ali pa podkupljen Žid. V resnici knjižico pripisujejo posebnemu židovskemu žurnalistu, in židovski organi sami ovajajo, da je tudi kak poljski prijatelj židovske liberalne stranke pomagal sestaviti brošuro, ki je napolnjena s strupom najhujšega ovaduštva in sovraštva proti Slovanom, sosebno pa Čehom in Rusom.

Bez vsakaterega dokazovanja tvrdi, da Čehi hočejo doseči gospodstvo nad zapadno polovino našega cesarstva, da jih je treba ugnati v dostojne meje. Zato pa je velika nesreča, da so Poljaki v sedanji večini; oni naj torej izstopijo iz nje, se lepo pridružijo nemški liberalni

levici in takó sestavijo novo, to se pravi staro večino, kakoršna je bila pred Taaffejem. Ta večina naj bode avstrijska; kajti narodne stranke so neki v nesrečo državi. Nova večina naj bi dosegla sporazumljenje s stališča avstrijskega. Ako se to ne zgodi, nastane tudi med Poljaki radikalna stranka, ki uniči sedanje poljsko „Kolo“ in postavi v program povrat nekdanje Poljske. Sedanja večina je zajedno kriva, da zatirajo Poljake na Pruskem.

Kdo bi se ne smejal taki neumnosti, ako bi ne bilo v ovajanjih največe zlobnosti? Ali ni Bismarck davno, predno je živela sedanja večina našega državnega zbora, začel prosledovati Poljake, določil 100 milijonov marek v pokupovanje poljskih zemljišč? Kako zvezo more imeti sedanja večina z iztrebljanjem Poljakov na Pruskem?

Zakaj so stranke narodne v sedanji večini? Ravno zato, ker zastopajo potrebe narodne; ako bi se bilo uže ugodilo tem potrebam, ne bilo bi se treba strankam sedanje večine boriti za pravo svojih narodov. Jediní Poljaki poleg nemške katol. stranke so narodno nasičeni; in vendar je nemška kat. stranka preverjena, da je treba uresničiti narodno enakopravnost. Poljaki imajo v sedanji večini druge, nego pa strogo narodne interese. Oni hočejo še dalje razširiti dež. avtonomijo; za narodnost jim ni treba skrbeti, ker uživajo, kakor tvrdi sama brošura, popolno svobodo narodnega razvijanja. Poljaki se v resnici tudi ne boré v smislu narodnih strank, temveč v smislu gmotnih interesov in morebiti tudi v smislu protislovanskih stražarjev, da bi šibki slovanski narodi ne dosegli, kar Poljaki uže davno imajo v polni meri. Vsaj gledé Malorusov velja njih pozornost, in kar se dostaje Čehov, se držé nevtralnó in s tem indiferentizmom otežujejo boj Čehov z Nemci. V resnici, ko bi se Poljaki solidarno borili za prava drugih Slovanov, bil bi boj olajšan ali pa uže dognan. Poljake ni treba še le opominjati, naj ne bodo narodna stranka, oni niso bili in niso stranka, ki bi vzajemno zagovarjala potrebo izvršenja narodne enakopravnosti. Ravna ta nevtralnost poljskega „Kola“ je kriva, da morajo druge slovanske stranke ostati toliko bolj narodne.

Poljaki in liberalni Nemci so do l. 1879 imeli čas in prilike izvršiti narodne enakopravnost ter s tem pri parlamentarnih strankah odstraniti značaj narodnosti in s tem vstvariti v njih značaj parlamentarnih strank drugih narodov.

Slovanske stranke ne potrebujejo od neslovanskega „poljskega državnika“ ali kakega židovskega pomagača pouka o potrebi značaja avstrijskih strank; one so avstrijske a priori in še posebe ravno radi tega, da hočejo postaviti avstrijsko cesarstvo na trdno podstavo s tem, da bi dobil in imel vsak narod, kar mu je treba za obstanek in razvoj. Razlika je sedaj le v tem, da morajo sedaj mnogo časa in moči porabiti v bojih za narodno enakopravnost, v tem ko bi po njeni izvršbi posvetili svoje sile zgolj stvarjem, za katere se drugače bori raznobarvni konservatizem in liberalizem.

Brošura, ki zahteva najprej avstrijske stranke in potem sporazumljenje, postavlja stvari na glavo. In poleg tega izbira najslabše sredstvo, ki je more podajati skušnja. Nemško levico priporoča brošura. Ali je ta zavrnila binkoštni, bistveno Schönererjevemu jednaki program?

Ko bi se postavili tudi Slovani na glavo, bi sledili obrekujočim šušmarjem, kakoršni se kažejo v tej bro-

*) Die Polen und die Mission des Polenclubs im österreichischen Reichsrathe. Von einem polnischen Staatsmanne.

šuri. Dobro, da so Slovani vendar toliko modri, da jim brošura protislovanska še ne imponuje. Škodovati jim utegne, a na limanice jih ne vlovi.

Poročila.

Schönerer je v Cvikavi govoril o narodnopolit. zahtevah Nemcev pri zborovanju zveze nemških kmetovalcev. Zanimive so nekatere izjave tega glavarja radikalnih Prusakov. V Avstriji se mora uveljaviti nemščina kot državni jezik, izločiti Galicija in Dalmacija od naše polovine. Ako je potem v nji le polovina prebivalstva nemška, to ni ovira za drž. jezik, saj je tudi na Ogerskem madjarščina, dasi Madjari ne tvorijo niti polovine preb. To, kar so tvorili Madjari, smejo zahtevati tudi Nemci kot svoje pravo. (Po tej logiki bi smel vsak krasti, ako jedenkrat jeden tat ni bil kaznovan). — Nemci morejo biti le za ono enakopravnost, ki jim ne donese škode. To velja za politično življenje. A tudi v narodnostnem pogledu ne morejo nikdar pristajati na enakovrednost. — Star pregovor pravi: »Kdor noče biti prognan, mora prognati druge.« — Mi nočemo biti samo otroci Germanije, ki se kot taki trpé, mi hočemo biti nje polnovredni otroci, in zato moramo ji to zopet priboriti, kar se je izgubilo vsled slabih ljudskih zastopnikov. Nemeč mora germanizovati, kjer je to iz narodnostnih vzrokov potrebno.

Gornjeavstr. namestništvo je razpustilo društvo »Hohenstaufen« v Lincu (poddružnico zveze Germanov), ker je prekoračilo svoj delokrog. 21. jun. je priredilo na Pöchlingeru slavnost, ki je provzročila to odredbo.

Radikalno narodno delavsko društvo v Žatcu je priredilo 28. jun. šhod, na katerem je hotel govoriti delavec Stein iz Heba. Socijalni demokrati so hoteli to preprečiti, in došlo je do pretepev in tudi do izgredov proti policiji. — Pozneje so se na ulici ponavljali pretepi.

Koroški »Bauernbund« je imel svoj »Bauerntag« v Čajni ob Zilji. Poleg nemških govornikov se je oglasil tudi sloven. poslanec Grafenauer. Opomnil je proti Ghonu, ki je zavračal krivičnost avstro-ogerske nagodbe na Slovane, da so pogodbe 1867 sklenuli Nemci, da je to bil govor Deaka z Beustom. Jezikovne naredbe so pravične; uradniki so služabniki države, torej se sme od njih terjati znanje več jezikov. — Če vera v politiki nima opraviti ničesar, čemu ves krik »proč od Rima?« Če po jezik. naredbah baje trpi škodo 8 milj., jo bez njih trpi 15 milj. — Če slovenski »agitatorji« iz Kranjske ne smejo priti čez Karavanke, s kako pravico so došli nemški nacionalni agitatorji na koroške shode?

Člani nižeavstr. obrtniškega društva so napravili potovanje v Rusijo. Bili so v Lodzu, Varšavi, Rigi, Petrogradu, Moskvi in Odesi. Oni menijo, da bi avstrijski kapital našel tam dobro podstavo, ter da bi se mogla cela vrsta avstr. pridelkov tam dobro spečevati. Trgovska mladina naj se uči ruščine (čujte, g. dež. preds. bar. Hein!), ruščina bo v trgovini svetovni jezik. O bogastvu in veličini ruske obrti in tovarništva doslej pri nas niso imeli pravih pojmov. Člani obrt. dr. se jima niso mogli prečuditi, in našli mnogo, kar naj se vvede tudi pri nas ter uveljavi po zgledu Rusije.

Slovaški shod v Modri je soglasno sprejel te narodne zahteve: 1. do se na Ogerskem vvede za državni zbor in okrajne odbore obče direktno volilno pravo in

tajno glasovanje, da se zajamči prosta volitev; da vsak okraj z 200 preb. voli doma, manjši pa se priklopi najbližji občini. — Da se odpravijo virilni glasovi, in da v stolične odbore kot kontrolne organe ne morejo biti voljeni stolični in mestni uradniki in okrajni notarji. — 2. da se vvede polna svoboda društvenega prava in tiska in odpravi kavicija za liste. 3. da se vvede revizija cerkvenopolitičnih zakonov, zlasti o civilnem zakonu in zabrani bezkonfesionalnost. — 4. da se uživotvori narodnostni zakon od 1868.

Na ljudskem shodu v Turčanskem sv. Martinu je govoril Ambro Pietor o občem volilnem pravu in tajnem glasovanju. L. 1848 je bilo na Ogerskem 10 milj. preb. in nad 1 milj. volilcev. 1896 je bilo 17 milj. preb., a le 889.000 volilcev; in lani je bilo celo le 840.000 volilcev. To je bilo pod liberalnim Banffyjem. Ko je novi min. predsed. ukazal nov popis volilcev, so jih našteali nad 1.200.000, torej $\frac{1}{3}$ več. A tudi to ni še zakonito. Madj. listi se veselé, da je število volilcev narastlo v madj. okrajih. Tudi v nemadjarjskih se je prebivalstvo razmnožilo; ako se ni število volilcev, so krive komisije, ki tu niso postopale zakonito, kakor v onih, temveč samovoljno. Davek pa se je na Ogerskem pomnožil nerazmerno 1884 je bilo 21,830.000 gld., 1893 pa blizo 53 milj. direkt. davka, torej 150% več. A kdo največ prispeva k temu? Ubogi preprosti narod. — Polit. pravo ne sme biti nezavisno od tega, ali zna kdo pisati in čitati. Na Ogerskem je bilo 1891 še 7.865.604 analfabetov. — Vsi, bogati ali revni, učeni ali neuki, imamo pravo do življenja, in torej tudi pravo do glasovanja v zborih, kjer se odločuje o nas, v zbornici, v stolici, v občini.

V ogerskem drž. zboru je 27. jun. min. predsed. podal predlog za izvolitev regnikolarne deputacije za obnovno finansijske nagodbe s Hrvatsko; in sicer 8 zastopnikov iz zastopniške, 4 iz magnatske zbornice.

Za slovanski shod v Parizu 1900, ki ga je nasovetoval lani v Pragi Dunajski dopisnik »Nov. Vr.« dr. Vergun, in za kateri se je potegnil zlasti general Rittich, se je v Parizu sostavil odbor, v katerem so prof. Léger, Déroulède in Milleroyé.

Na Dunajskem vseučilišču so v arkadskem dvorišču odkrili spomenik stvaritelju novega ljudskošolskega zakona, Leop. Hasnerju. Prof. Suess je imel slavnostni govor, in ni pozabil, omeniti seje gospodske zbornice 15. okt. 1885, ko se je govorilo o nemškem državnem jeziku in stališču Nemcev. Hasner je v sebi združeval najboljše lastnosti Nemca, a bil tudi velik patrijot.

V Hebu je bil 9. jul. shod „zveze nemških kmetovalcev vshodne marke“, katerega so se udeležili Schönerer, Iro in Dötz. Govornik Hojer je omenjal, da je grb Heba orel za omrežjem ter pričel paralelo med jedno- in dvoglavim orlom (pruskim in avstr.), a tu je vladni zastopnik razpustil shod, ki se je razšel s petjem „Wacht am Rhein“.

V Levovu je 9. jul. na delavskem shodu drž. posl. Daszynski govoril o zahtevah socialistov. 2888 veleposestnikov voli 20 posl. 1,325.000 preb., kmetov in delavcev, pa le 15 poslancev. Na to je razpravljaval žalostno stanje v deželi in njegove nasledke in dolžil vladno, da je temu kriva, zaradi česar je bil shod razpuščen.

Najviše sodišče je pritožbo tržaškega mesta radi prepovedi vzidanja plošče v spomin ital. županskega shoda proti hrvatski gimnaziji v Pazinu odbilo, ker je

vzidanje plošče dejstvo, a ne izraz mnenja. To se s prepovedjo ni omejilo.

Kraljeva kurija v Budimpešti je izdala zanimivo rešitev. Kralj. tabula je zavrnila utok nekega Žida, ker ni bil podan v madjarskem, temveč v nemškem jeziku. Kralj. kurija je ugodila pritožbi proti temu; kajti vsakdor se more proti sodnijski odločitvi ustmeno pritožiti v svoji materinščini. Ako je ta pritožba pismena, in sicer od stranke same bez intervencije kakega odvetnika, se tudi ne more zabraniti uporaba materinščine. Zato se mora omenjena nemška pritožba sprejeti.

* * *

Germanizatorskomu kardinalu Koppu so pri birmovanju v Poljski Ostrovi pokazali, da vedo prav ceniti njegovo polit. delovanje. Običajnih slavnostnih sprejemov, slavolokov itd. ni bilo, nikdor se ni zmenil za njegov dohod, razun par Nemcev in Židov. Sprejem je bil torej le oficijalen; župnik je škofa pozdravil v nemščini, župan češki. — V cerkvi, kjer so cerkveni pevci odrekli petje, tako da je pel samo učitelj Bukovansky s šolarji, je kardinal imel kratek nemški nagovor, in župnik mu je bil za tolmača.

Car je črnogorskemu knezu daroval vnovič 5000 pušk.

V Gradcu je bila 8. junija sodbena razprava proti sod. avskultantu Fraissu in profesorju Polzerju. Tožena sta bila, da sta kot predsed. skrivne družbe v prospavanje protestantizma v Avstriji delovala za prestop. — Hišna preiskava pri Fraissu je dokazala, da to ni versko, temveč zgolj politično gibanje. Protest. pastor Everling se mu je v pismu pritožil, da hočejo v Berlinu uduševati irredentska prizadevanja. Johany-ju se očita vernost cesarju kot pregreha in omenja, da on govori o Schönererju i Wolfu z največim zaničevanjem. Protiavstrijsko in protidinastično prizadevanje nem. nacjonalcev mu je v spodtiko. Slično se razvidi iz mnogih drugih pisem in beležek. A našle su se tudi mnoge izdajalske protiaustr. brošure. Fraiss je razpošiljal ogromno teh tiskovin in dobival iz Berolina povračilo stroškov. Da je širil prepovedane tiskovine, je sam priznal. — Fraiss je skušal utajiti politični pomen prestopa ter ugovarjal, da bi bili njegovi shodi s protest. skrivni. Po prečitanih pismih pa je moral priznati politični pomen, a on je po svojem uverjenju nemškonacjonalec. Na vprašanje predsednika, kako se je njegovo pečetje strinjalo z drž. službo, odvrne: Prav dobro, saj nisem ničesar storil proti državi (?), in na rimsko cerkev nisem bil zaprišežen. Oba zatoženca sta bila oproščena prestopka skrivne družbe; Fraiss obsojen na 100 gl. in Polzer na 25 gl. globe zaradi širjenja prepovedanih tiskovin. Drž. pravdnik se je pritožil. Občinstvo je oproščena pozdravilo s »Heil«-klici, kar je v Gradcu samo ob sebi umevno. — Nemškonacjonalci se torej lahko sezivljajo na sankcijo svojega protiavstrijskega agitatorskega delovanja. »Ostd. Runds.« v posebnem članku vriska od radosti.

V Šmartnem pod Šmarno goro na Kranjskem je na shodu razpravljaj posl. Povše o raznih deželnih potrebščinah; E. Lampe o pogubnem vplivu liberalnih idej na kmečki in delavski stan ter priporočal ustanovitev zadruga, ki naj zlasti goji domačo obrt; Moškerc o liberalizmu kot sovražniku vere in narodnosti.

V Trzinu na Kranjskem se je tamošnja »Liedertafel« prebudila iz 20letnega spanja in priredila koncert v korist »Südmarki«. Udeleželi so se ga tudi zastopniki javnih oblastev. — Tudi Ljubljanski Nemci se vedno bolj »čutijo«. To vse je uspeh razpora slovenskih strank, da se zopet pod pokroviteljstvom vlade dviguje uže povsem onemogla nemčurska stranka.

»Кружокъ любителей русскаго языка« (Društvo prijateljev ruskega jezika) na Dunaju je imel 3. junija obči zbor. Iz poročil je razvidno, da se je odbor trudil, da bi pospeševal namen »Krožka«. Bilo je nekaj zabav, jedna prirejena takó, da bi preostanki došli na korist češkega društva

»Komenakega«. Društvo si je pridobilo stanovanje sredi mesta (I. Bräunerstrasse Nro. 2), katero ostane i nadalje. Oskrbelo si je več potrebščin v pohištvu in zasnovalo si je uže lepo knjižnico ruskih knjig in časopisov, seveda potom darov ruskih rodoljubov. Med njimi je treba imenovati veletržca s čajem, g. Perlova v Moskvi, potem njegovega posrednika na Dunaju g. Asejeva, dalje g. N. N. Ryskova in druge. Takó je moglo društvo izhajati, kljubu temu da gledé na vse stroške, znaša članarina le majhno postavko. — Krožek je imel tudi letos dva ruska tečaja, za začetnike in bolj napredne; poučevala sta gg. dr. Vergun in Schwarz, ki sta znana kot ruska pisatelja in publicista. — Ob novih volitvah v odbor se je naznanilo, da dosedanji predsednik g. Ščavinskij je preobložen z drugim delom in da ne prevzame več dosedanje časti. Zbor mu je izrekel soglasno zahvalo, in naprosili so ga, da bi društvo podpiral i nadalje, kar je obečal v zadovoljenje zborovalcev. Zahvala se se je izrekla tudi obema imenovanima učiteljema, ki sta brezplačno po 2 krat na teden poučevala društvenike v ruščini. V novi odbor so iz večine izbrani stari odborniki, in sicer: za predsednika Fran Podgornik; za njegovega namestnika dr. D. Vergun; za tajnika Lav. Schwarz; za blagajnika gi Aleks. Koniček; za knjižničarja g. Hanneman. Namestnik. pa so gg.: Mlčoh, Poljanski, Fesl, Ružička, Poříček. Preglednika: Schohai in Reichl. — Jeseni se prične zopet poučevanje, katerega, kolikor je znano uže doslej, se udelež. še mnogo več Slovanov, nego doslej.

Naučno ministerstvo je za gimnazijce zopet vvedlo duhovne eksercicije, ki se naj vrše 3 dni v velikem tednu.

Briksenski knezoškof je izdal pastirski list proti necerkvenemu in nepatrijotičnemu kresu v Inomostu 21. jun.; kjer se je v prisotnosti 6000 ljudij v slavnostnem govoru sramotil Kristus in njegov nauk, ne da bi oporekal kdo temu!

Shod lesesotržcev je bil 2. jul. v Ljubljani. Volil se je odbor, ki naj proučuje vprašanje, ali se naj osnuje zadruga ali akcijska družba ter o tem poroča na prih. zboru.

V Dunajskem mestnem zboru je dr. Förster vnovič silil, da se imenuje trg po Bismarcku, kakor so to sklenuli v Gradcu. Župan dr. Lueger je odgovoril, da se bo poročalo o predlogu svoječasno; kar so Gradčani sklenuli, ga pa nič ne briga.

Ko je došel nadbiskop Kohn v češko mesto Prostejevo, je bil razobešen na poslopju tamošnje nemške gimnazije velikomazski prapor! Niti avstr., niti češka zastava ni našla tam mesta.

Mestni svet v Trutnovu je odklonil oficijalno udeležbo pri slavnosti »nemško narodne zaveze Nemcev na Češkem«. V vsem mestu je samo jeden občan razvil zastavo na svoji hiši.

V Gradcu je bil 2. jul. velik socialnodemokratski shod, katerega je policijski komisar Pešec (rodom Slovenec) razpustil. Tedaj se je na stotine poslušalcev s palicami nasulo nanj, in le s težavo so ga ubranili sklicatelji pred napadi. — Delavci so nato priredili demonstrativni spreved po mestu, in došlo je do mnogih izgredov.

V Višnjaju so 26. jun. pri dopolnilni občinski volitvi za 1. razr. zmagali Hrvati z 20 glasovi proti 14.

Ko je obiskal Ljubljano nadvojvoda Leopold Salvator, so ga pozdravili dež. predsed., dež. glavar in vojaški zapovednik. Nadvojvoda si je ogledal več javnih poslopij in bil povsod oficijalno sprejet, a župana ni bilo nikder poleg. Bajje je dobil oficijalno obvestilo, da nadvojvoda potuje incognito, kar ni bilo resnično. Taka spletkarija proti županu je žalitev mesta in naroda.

Tržaški namestnik si je ogledal v Gorici ital. in potem slovensko ljudsko šolo. Spremljal ga je Goriški župan, ki pa ni hotel prestopiti praga slovenske šole.

Zombsko madj. kasino je pozvalo mesto Belo cerkev, da dovoli donesek k spominku Fr. Maderspachu, ki se je 1848 bojeval proti Srbom. V mestnem zboru je advokat dr.

Fried. Greiner protestoval proti temu, da bi Bela cerkev imela delež v vojnah »za osvobodjenje«. Nemci se niso 1848 bojevali niti proti drž. obliki niti proti cesarju. Nasovetoval je, naj se ne privoli noben donesek, kar se je sklenulo skoro soglasno.

Nemški posl. Pfeifer v češkem dež. zboru je odložil svoj mandat, ker so go nacionalci v Rumburgu na volilnem shodu v sprejeti resoluciji pozvali v to.

V ogerski zbornici se razpravlja o avstro-ogerski nagodbi. Razun Košuta je od madj. nezadvisne stranke govoril še Appony in po njem min. preds. Szell. Ta je zagotovil, da se pod njegovo vlado ne bodo sklepale trgovske pogodbe za dalj časa nego do 1907.

Dunajski Čehi so priredili 25. jun. izlet v t. zv. Krapfenwalde. Nemški nacionalci so došli (krog 150 glav) in dosegli pri krčmarju, da ni hotel točiti češkim gostom.

Na Jesenicah na Gorenjskem je bila 25. jun. velika delavska slavnost, katere se je udeležilo 15 društev s 7 zastavami. V cerkvi je blagoslovil dr. Krek novo zastavo Jeseniškega delavskega društva, pri obedu so bili mnogi govori in napitnice; Smolnikar je napil slov. Hrvat. in jednosti med Slovenci in Hrvati, na kar se je »Obzoru« in »Hrv. Dom« odposlal brzojaven pozdrav. — Slavnost se je zaključila s shodom katol. polit. društva za radoljiški okraj, na katerem je dež. posl. Ažman poročal o delovanju dež. zbora, drž. posl. Pogačnik o polit. položaju. Dr. Krek je navajal, kako vlada ničesar ne stvari za Jugoslovane.

Romunski drž. in dež. poslanci so se posvetovali več dni v Crnovcah in sklenuli resolucijo: da pristajejo tudi nadalje na avtonomističnih načelih. Od vlade pričakujejo, da se postavi gledé Romunov v Bukovini na ono stališče, katero ji je odkazano po ustavno zajamčeni enakopravnosti vseh narodov. Obsojajo in obžalujejo, da lokalna vlada ne upošteva teh principov, in sklenejo, da stvoré potrebne koreke, da se to početje, ki škoduje romunskemu narodu in miru v deželi, zabrani za bodoče. — Organi dež. vlade zavračajo trditve, kakor da bi postopala pristranski proti Romunom.

Praški nadškof, kardinal grof Fr. Schönborn je 26. jun. umrl v Falknovem. Rojen je bil 24. dec. 1844 v Pragi, učil se pravoslovja, 1866 vstopil v armado in bil kot častnik v bitki pri Kraljevem Gradcu ranjen; po vojni se je lotil juridičnih studije, a kmalu prestopil v bogoslovje, katero je proučeval v Rimu in Inomostu. V Rimu je postal poktor filozofije. Leta 1883 postal Budejeviški, 1885 Praški škof, 1889 kardinal. — V Praškem mestnem zboru je župan dr. Podlipny slavil umrlega in zlasti povdarjal njegovo pravičnost in miroljubnost. — Nemci se v svoj čas niso udeležili slavnostnega sprejema Praškega nadbiskupa. — Kot kardinal je si stekel največ zaslug za osnovo češkega kolegija v Rimu in za dovršenje krasne stolice sv. Vida v Pragi. — 1889 je izdal pastirski list proti proslavi Husovi. — Pri pogrebu so bili nadvojvode Franc Ferdinand, Ludvik Viktor, Fr. Salvator, min. predsednik grof Thun etc., češki in moravski škofji itd.

Pravda »Narodnih Novin« 12. junija 1899. Velezanimivemu in razmere na Ogerskem izbornu osvetljujočemu govoru zagovornika dra. Miloša Štefanoviča povzamemo le najznamenitejše stavke. Prof. Baudouina de Courtenay (radi ponatisa njegove razprave je bila tožba »zaradi hujskanja proti madjarski narodnosti« mi ni treba braniti, on stoji previsoko, in vzvišen je tudi nad vsakim umom »panslavizma«. Njegov članek ni nič drugega nego zgodovinska razprava. Tako je napisal 1848 tudi grof Thun v knjigi: »Die Stellung der Slovaken in Ungarn«. V nji pravi: »Ako v šolah nastavljate učitelje, ki ne znajo ali nočejo govoriti jezika otrok, in torej radi Vašega jezika pretvarjate šole v kraje, kjer se mori duh, namesto da se budi, — ako ovirate vsako višo izobrazbo v slovanskem jeziku, namesto da bi jo pospeševali, delate svojim deželam večjo silo, nego bi mogli s knuto. Morite jim duha mesto telesa. — Vi plenite

te Slovake njih jezika, in kdor brani last svojega naroda, kdor v to spodbuja svoje rojake in Vaše početje nazivlje s pravim imenom: ta Vam je sovražnik madjarskega jezika in naroda in izdajalec domovine.« In grof Lev Thun ni bil Slovak niti Oger; tudi je v nekem listu Pulszkemu obžaloval, da ne zna dobro češki; torej ga ne boste smatrali panslavistom in ekscentričnim slavofilom. Pred 1848 ste stali dve stranki druga proti drugi, liberalna in konservativna. Glava prvi je bil Kossuth, glava drugi grof Štefan Szecheny. Ta je pogostoma očital Kossuthu, da prestopa meje in uničuje zakonita in prirojena prava nemadjarskih narodnostij. Ta je pač klasični svedok za istinitost Thunovih besed. — 8 ali 10 dni pred vilagoško kapitulacijo je bil v Segedinu predložen narodnostni zakon za obrambo prav drugih narodnostij, ki je provzročil veliko debato. Mih. Horváth, zgodovinar iste dobe, pravi, da so Kossuthovci tako govorili, kot bi bili še v letu 1832, ko je bil Madjar jedini gospodar, Srb in Romun pa povsem bezpravna. Na Ogerskem je še sedaj mnogo Madjarov, ki odkrito priznavajo, da je zakon le zato, da varuje in utvrdi bezuslovno gospodstvo Madjarov. 6. in 7. junija 1861 je slovaška inteligencija, zbrana v Turčanskem St. Martinu, formulovala svoje zahteve in memorandum predložila dežel. zboru. Obseg tega je prijavljen v zaseženem članku. Po odbitju je šel biskup Stefan Moyses na čelu deputacije na Dunaj k vladarju in mu ustmeno razložil zahteve slovaškega naroda, kakor je opisano v zaseženem članku. To so zgolj zgodovinska fakta, katerih utajiti ne more nikdor. Glavna obtožba proti članku je z ozirom na trditve da se širi madjarizacija nezakonitim in nasilnim potom. Madjarizacija je proti narodnostnemu zakonu, torej nezakonita, a bila bi to tudi, ako bi jo dopuščal zakon. Zakon, veleči kaj takega, bi imel le formalno veljavo, ne pa notranje. Ni treba dokazovati, kako se širi madjarizacija po vsej deželi. V madj. listih se lahko piše o tem, kolikor hoče; ako pa se v nemadj., tedaj se prične s preganjanjem proti pisatelju. — Nedavno se je čitalo, da je v Bački več tisoč t. zv. Šokcev, Srbov katol. vere, prestopilo v pravoslavje; v Tolmanski stolici so prestopili mnogi katol. Nemci v protestantizem. Zakaj? Ker so jim v obeh krajih pomadjarili službo božjo. Šele minuli teden se je »Bud. Hirlap« hvalil, s kolikim uspehom se madjarizuje slovaška šolska mladina v Tarnoku; in isti list poroča o madjarizaciji med Romuni, da so v Borziku presenečili šolskega nadzornika otroci romunskih roditeljev, ki ne umejo besedice madjarski, z deklamacijami madjarskih verzov in pevanjem madjarskih pesnij.

Družba sv. Mohorja. Po smrti velezaslužnega predsednika dr. V. Müller-ja in dolgoletnega odbornika B. G. Rossbacher-ja je bilo pri družbi sv. Mohorja izpraznjenih dvoje odborniških mest. V smislu družbenih pravil se je zbralo dne 18. t. m. nad 40 Celovških členov, da izvolijo nova odbornika. Volitev je vodil dosedanji družbeni podpredsednik preč. g. stolni školastik in poslanec Lambert Einspieler, ki se je v iskrenih besedah spominjal zaslug pokojnih odbornikov za našo družbo. Odbornikom sta nato bila soglasno izvoljena g. c. kr. profesor Jož. Apih in g. stolni kaplan Jož. Hribar. — Odbor je izvolil dosedanjega podpredsednika, preč. g. Lamb. Einspieler-ja predsednikom, in g. blagajnika Šim. Janežiča podpredsednikom Mohorjeve družbe. — Število členov je letos nekoliko zrastle!

Črnogorski knez se je obrnul na sultana s prošnjo, naj prevzame poroštvo pri otomanski banki za črnog. posojilo 500.000 frankov, ki se izplača v 5 letnih obrokih. Sultan je takoj ukazal finan. ministru, da naj ugodí tej želji.

Shod avstr. gasilcev bi imel biti letos v Ljubljani, a Nemci so ga preprečili — ker imajo Ljublj. gasilci sloven. velevanje. Slovanski gasilci naj izstopijo iz take osrednje zveze ter si osnujejo.

Dež. posl. dr. Rosina je 11. jun. imel pri Sv. Nikolaju poleg Ormoža volilni shod. Načrtal je žalostno polit. stanje Slovencev sploh in v štajerskem dež. zboru posebe. Nemška večina hoče siloma privedi slov. posl. do izstopa. Zati-

ranje štajerskih Slovencev se more zabraniti le z administrativnim ločenjem od Gradca. — Opisoval je šolske razmere, kako dež. zbor s sloven. novci podpira sovražne nemške zavode in društva, kljubu temu ne smemo obupati, treba je odločnega odpora, da se zboljšajo razmere.

V ogerskem drž. zboru se je 21. jun. pričela razprava o nagodbenih osnovah in o zakonski osnovi za podaljšanje carinske in trgovske zveze. Košut je pobijal osnove z državno-pravnega in narodno-gospodarskega stališča. — V državno-pravnem oziru je za nezavisnost Ogerske; v gospod. za samostalno carinsko ozemlje.

V tržaškem mestnem совету 15. jun. je sporočil župan, da je občina Kormin določila 200 gld. v prispevek za ustanovo ital. univerze v Trstu. — Mestni odbor predlaga, naj se naroči stavbenemu uradu, da proučuje načrt Milanskega inženjera Calvija o vodovodu, kateremu se je upiral dr. Gairinger, ker je danes bez vsake vrednosti. Vendar se je izročil v proučevanje posebnemu tehniku.

Deželni zbor štajerski je za učitelja na vinarski in sadjarski šoli v Mariboru imenoval nekega Bridajsa iz Berolina, dasi je bilo dosti domačih kompetentov.

Primorje i Trst.

(Nastavak.)

Drugo oružje, kojim se Talijani proti mama brane, — t. j. kojim nas napadaju, jest njihova prosvjeta. »U pokrajini Goričkoj, što je furlansko-talijansko, napredovalo je skoro u svim strukama prosvjete, a na slovenskom Krasu ne živu nego seljaci i kmeti. U Trstu nema druge prosvjete do talijanske. U Istri Talijani diče se latinsko-talijansko-mletačkom prosvjetom, a Hrvati, koji živu samo u selima i u raztresenim po polju kućama, pravi su pravcati divljaci.« Nu Talijani ne tvrde samo, da su Hrvati i Slovenci u Primorju do sada bez prosvjete, nego da će bez prosvjete biti dovik — jer, vele, nismo sposobni, da se prosvjetimo.

Evo im odgovora. Jeste li kada poznavali Talijana, koji je dobro govorio njemački ili koji drugi inostrani jezik? Ni za stare jezike, za grčki i latinski ne imaju dara. A mi? Talijani sami priznavaju, da osim Armenaca i Grka nijedan drugi narod ne nauči tudje jezike tako brzo i tako točno, kako ih naučimo mi. Tršćanski Talijani to ne samo priznavaju, nego tvrde. Kako i ne bi? Tà čitali su »Il diritto croato«, »Il rinnovamento«, Trešćeve talijanske stihove, čuli su govoriti Matka Laginju! A njemački naši pišu i govore, kao da su rodjeni Niemci.

Možda imadu Talijani više dara za matematiku, za povjest itd. U Trstu živi liep broj godina historik rodom Slovenac, kojemu se klanjaju i neprijatelji, a u Kopru jest glasovit matematik, koji se ponosi hrvatskim svojim imenom. Talijani u tim strukama imaju doduše mnogo sila, ali su te sile samo srednje vrednosti. Talijani, premda im je prosvjeta velika, nisu se, u obće, proslavili na polju znanosti i mudrosti. Tà izuzmeš li Gallilea, Machiavellia, Voltu i još dva-tri, što ostane?

Na polju umjetnosti talijanski je narod junak. I Istra je rodila nekoliko talijanskih umjetnika. Ta ars in litteris provedena je i u historijskim djelima o Istri, Trstu i Goričkoj, kojim djelima treba priznati dosti književne vrednosti. U Primorju živi i danas par prilično dobrih talijanskih pjesnika. U Trstu Talijani njeguju glasbu, ljube dramu, vole ostale umjetnosti. Nu zar mi ne vrie-

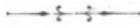
dimu ništa? Dobrila, Mahnič, Vitezić, Laginja, Volarić, Sisolski, Krilan, Jeretov, Lamurski, Kalac, Rašan, Mandić, Gregorčič na Goričkom, Cegnar i Koseski i Bastian i Sirović i Rendić i Vučetić i drugi u Trstu, naši učitelji, naši popovi, činovnici raznih c. kr. oblasti, odvjetnici itd. — zar nisu ti ljudi dokazali, koliko smo sposobni, da se prosvjetimo?! Slaveni su, scienim ja, sposobni, da se u umjetnostima prosvjete koliko i Itaijani, a u znanostima više od njih. Talijani to uvidijaju, Talijani se toga boje, Talijani za to neće da nam dadu sredstva, kojimi bismo se mi mogli prosvjetiti, a ona sredstva, koja već imamo, hoće nam makar silom da odnesu. Da stvari stoje tako, dokazali su sramotni, antiliberalni protesti proti hrvatskoj gimnaziji u Pazinu. Ako je istina, što vi tvrdite, gospodo latinska, da je naime hrvatska gimnazija u Pazinu suvišna, onda ne treba proti njoj toliko vikati: ako je suvišna, ostat će prazna, a ostane li prazna, vlada će ju zatvoriti. (Dalje dodje.)

Pravo zagodel si v svet!

(Glas v času zborovanja o svetovnem miru v Haagu.)
 Vladislav, Milan moj sin, ti mislec v preblagem spomiu,
 Pravil mi resno si reč, kakšno človeštvo da je;
 Silno učeno se zdi v vseh strokah modrosti na svetu;
 Dosti napredka povsod, sladke svobode v izbor.
 Vendar po svetu je sploh na klinu še nizkem omika;
 Vojska ostudna svedok, misli je tvoji dokaz.
 Tudi po drugih strah je zlega v ljudeh preobilo;
 V mnogo kaznilnico glej, podlecev čudno druhal!
 Sili se črni nam cvet, iz krajev večerne »kulture«;
 Duh framazonstva strupen, krive pošasti oblasti;
 Zlo ateizma je to: povodenj svetovnega žalja;
 Zblaznjencev slepih pojav, samoumorov razplod.
 Da je za vzore nam smri častitljiva, vredna spomina,
 Ust ne otvarjam o tem; misel mi bega drugam.
 »Polno orožja je zdaj, vojakov kot listja in trave;
 Četnika, redarja vzreš, kamor ti zmigne okó.
 Vojna požira denar, moči gromoglasnih milijonov*;
 Uboštvo in žalost trosé, vselej z nemilo roko.
 Večna sramota ti svet; nam podó si človekovanje!
 Prošlost kričéča je vsem v živem spominu še zdaj.
 Človek božanski obraz, nedolžnemu živenj ugonablja;
 Vojna nam kruti je bes, pekla ostudna premoč.
 Grda oholost je vzrok in presamosvojestvo na svetu,
 Da se nedolžni v boj zganja z nedolžnim v pogin.
 V stare Arene prizor nam kaže prepodlo nasilje;
 Rob se je z robom boril, krutim gledalcem v naslast.
 Jedno jedino ima mladeneč življenje na svetu;
 Siloj mu vzame ga črt, v boju Morani oddá.
 Nade bliščale so mu, po potu inačem do sreče;
 Naj mu življenje sladi v družbi nekaljeni mir.
 Zblodi usoda račun mladenuč v razcvetljenj dobí;
 Domu odirgan leži, v zemlji sovražnih ljudij.
 Kdo bi si pametnih dal odsekati glavico v zameno,
 Da bi ves svet pridobil?! Živenj nad drugo je vse!
 Vrže na tigr se lev, boj strašen med njima se vaame;
 Trgata kose mesa, tla rudečé se krví.
 Čudno v zverjadi ni to; a človek kot krona stvarjenja, —
 Mora, prisiljen je v smrt! Zgraža se meni na tem!
 Vojna je bila in bo, le naj se ne peha zverinsko;
 Javno naj sodi ves svet: pravdo pravičeni dobi.
 Strastij zdvijanih vihar naj vthne, to hoče olika;
 Zgine Gonóbe prevlast, narodom móra in strah.
 Nam je Slovanom ljubo, da z ljudstvom prav vsakim živimo
 Mirno, v soglasju povsod, zlate prijaznosti raj.
 Samo zapomni si vsak, da sveto se geslo uveljavi:
 »Pravda jednaka za vse, bil bi božanski podvig!

Solncece v rožni naš svet smehljalo bi slogi se naši,
Ako zjedinično se v večno proslavo zares. J. V—v.

СИРОМАШКО КОЛО.

Имал' низо у свијету
Да похвали сиромаша,
Који се голим јагаганом
По душманском врату маха.

Какво благо и богатство,
Спрама оне главе русе;
Што сиромаш поснече
У најжешћи бој на Крусе?

Као наша гора славна
Сиромаштво које хвали,
У јунаке од Косова
Све до данас што су пали.

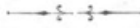
Какво благо и богатство,
Спрама свог да имаде,
Јунак Лука, Господару,
Робом пану кад предаде?

На бојиште и мегдане
Ту се боре сиромаше,
Душманина кољу туку
У чувају с главе власи.

На како се хвалит неће,
Храбра мишица сиромаша
Што регнућем и јунаштвом
По душманском врату маха.

У најжешћем боју љутом,
Ко а војник главе бира,
Он све хита наприједа
И бил' дома' до венпра.
Бар. 1899.

На како се хвалит неће,
Ове Горе сиромаше.
Којима се за слободу
У крв врућу анцар кваси.
Шалена П. Укмановић.

Русскія непосредственныя природы.

(Dalje.)

И на этотъ счетъ Лукерья видитъ сонъ: приснилось ей, будто родители ея кланяются ей низко, а сами ничего не говорятъ; и когда Лукерья спросила ихъ, зачѣмъ они кланяются, то они съ благодарностію отвѣтили ей, что своими страданіями она облегчила не только свою душу, но и съ нихъ сняла большую грѣховную тяжесть. Лукерья даже не знаетъ, сонъ это былъ или видѣніе, но потомъ въ сознаниіи своего недостойнства, она наивно думаетъ, что видѣнія могутъ быть только однимъ духовнымъ лицамъ. Въ этой передачѣ Лукерьею сна опять видно нравственное мировоззрѣніе простой русскою вѣрующей женщины, которая всегда думаетъ, что болѣзнями, страданіями и молитвою не только можно облегчить себя, но даже и умершихъ людей, которымъ, за хлопотами жизни, не всегда было возможно молиться о своихъ грѣхахъ.

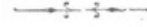
Лукерья, въ ея положеніи, конечно, нерѣдко приходила мысль о смерти, и вотъ, однажды, она видитъ такой сон: она одѣта странницей и сидитъ на большой дорогѣ подъ раkitой, собираясь идти въ далекіе края на богомолье.

Мимо ея проходитъ много странниковъ, и между ними мечется одна женщина цѣлой головой выше другихъ; одежда на ней какаѣ-то особенная, не русская, и лицо тоже особенное, постное, строгое. Когда Лукерья спросила у ней, кто она, то женщина отвѣтила: „я смерть твоя“. Въместо того, чтобы испугаться, Лукерья обрадовалась и просила ее взять съ собою; но смерть ее не взяла, обѣщая, однако, притти за нею послѣ Петровокъ. И что-же? Дѣйствительно, смерть Лукерьи послѣдовала послѣ Петровокъ. Но этимъ предвидѣніе смерти еще не окончилось: въ самый день своей кончины Лукерья все слышала колокольный звонъ идетъ не отъ церкви, а сверху, съ неба.

Соедѣніе крестьяне, знавшіе Лукерью, прозвали ее „Живыя мощи“. Когда зашедшій, случайно, баринъ

удивлялся ея терпѣнію, то она въ отвѣтъ приводила свои сбивчивыя познанія о жизни святыхъ, которые больше ея терпѣли, выражала полное довольство своимъ состояніемъ и просила только своего барина о томъ, чтобы онъ похлопоталъ предъ своею матерью, барынею, объ уменьшеніи податей съ бѣдныхъ крестьянъ. Эта простая, но высокая душа о себѣ не заботилась, выказывая полное довольство своимъ состояніемъ, но умоляла барина передъ смертію, чтобы онъ облегчилъ участь крѣпостныхъ людей.

(Konec pride.)

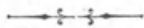
A. S. Puškin v slovanskih prevodih.

„А. С. Пушкинъ въ славянскихъ переводахъ“. 26. Мая 1799—26. Мая 1899. Юбилейный сборникъ составилъ П. Кулаковскій. Варшава. 1899. Стр. 143. Ц. 1 руб. Jugoslovanom posebe znani profesor Varšavske univerze, g. Platon Kulakovskij, je ob Puškinovi proslavi izdal to lepo, za vse Slovane zanimivo knjigo. V predgovoru naznanja kronologično, kedaj je dobil ta ali oni narod slovanski kak prevod Puškinovih pesnij. Francozi in Nemci so imeli take prevode uže l. 1823. L. 1826 in 1828 so prevedli Poljaki dve veči deli; Čehom je 1833 prvi dal prevode Čelakovský. Kulakovskij kaže, kakó so razni Slovani še le začeli razvijati se začetkom tega stoletja; Rusi so bili uže preživeli dobo, v kateri so se nahajali drugi Slovani; zato jim je bilo težavno razumeti Puškina, in so prevajali iz njega le manjše pesmi. Začeli so se učiti po ruski; med njimi najlaže Srbi, ki so prevajali rano ruske pisatelje. V „ilirski“ dobi je Gajeva „Danica“ prinesla 1837 obširno razpravo o Puškinu. Danes imajo Čehi blizo vsega Puškina uže prevedenega.

Popolnih biblijografskih raziskanj o prevodih Puškina doslej med Slovani ni bilo; Kulakovskij opozarja na „Slovenske Pohľady“ za l. 1898 (str. 238), na Srbsko Matico za 1888 in „Ljub. Zvon“, 1899, str. 327. (Za Slovence, kolikor vemo mi, se prireja spis, ki natančno opiše slovenske prevode Puškina. Op. ur.) Znano je, da je „Slov. Svet“ priobčil več prevodov iz Puškina. Gledé na jeden tak prevod, piše Kul.: „V predloženem zborniku je pesem „Черная шаль“ v slovenskem prevodu tiskana s cirilico, dasi Slovenci običajno pišejo z latinico, zato ker je sam prelagatelj (Lamurskij) takó tiskal v „Slov. Svetu“ ... kakor je vidno iz tega primera, se delajo še sedaj med Slovenci poskusi, s kirilico zameniti latinico, ki je nedostatna za slovanske jezike.“

V tem zborniku so odbrane pesmi razviščene tako, da je razvidno, kateri slovanski narodi so preložili jedno in isto pesem. Spredej pa je izvirnik. Pesem »Prorok« so n. pr. prevedli na poljski, slovenski (Iv. Vesel), slovaški, srbski in češki jezik. Iz „Kavkazskoga Platinika“ čerkeska pesem je v zborniku podana v slovaškem, bolg., srb., poljskem in slovenskem jeziku (tudi od Koseskega). Šotlandska pesen je v prevodu slovenskem (od Levstika), srb. in češkem. Pesem „Зимный вечер“ na hrv., slovenskem (Koseski) in češkem jeziku. „Черная шаль“, kakor uže rečeno, v slov. od Lamurskega, v srb., hrv. in poljskem jeziku. „Бѣсы“ po češki, poljski in slovenski (Koseski). „Къ морю“ po slovenski (Koseski) in poljski. Odbranih je še več pesmij. Poučno je primerjati prevode z izvirnikom in dobo prevedenja.

Rusi, ki malo kedaj čitajo slovanske stvari v latinici, imajo tu priliko, spoznavati okornost latinice in vsled tega nepopolnost izražanja slovanskih glasov. No to primerjanje je poučno za vsakega slovanskega naobraženca tudi v pogledu na sposobnost slovanskih prelagateljev. Želeti bi bilo treba, da bi se jubilejna knjiga Kulakovskega razširila ne le med Rusi, temveč povsod med Slovani. Dohod iz tega izdanja je določen fondu za osnovanje stipendij imena Puškina pri Varšavskem vseučilišču in za spomenik Puškino v Petrogradu.

O „kritiku našega časa“.

„Видѣхъ великъ звѣрь, а главы не имѣеть.“

(Конеч.)

Namen in načrt mojega »rusko-slov. slovarja« in »ruske slovnice« izražena sta jasno v predgovoru. Ko bi pa kdo od mene terjal, da bi v slovarju bile pomeščene vse besede do jedne, in da bi v njem ne bilo ni jedne tiskovne pomote, ali ko bi se zahtevalo, da se v slovnici vsako pravilo izrazi tako, da je bode mogla razumeti vsaka glava, to bi se jaz tega dela nikdar ne lotil, kajti ono bi presegalo človeške moči. Morem le reči: »feci, quae potui, faciant meliora potentes«. Kdor tega ne more umeti in ceniti, onemu je škoda i dokazovati. Naj poskusi sam sestaviti *boljšo* knjigo nego je moja. Ruski profesor Aleksander Vasiljevič Suvorov izdal je »Rusko-hrvatski slovar«; po hrvatski zna vsak obrazovani Slovenec: rabite torej za »Junaka našega časa« *njegov* slovar, ker vas je »moj pustil na cedilu«. Kako je šlo se slovenskim slovarjem, kateri je potem tiskal g. Suvorov v Trstu, o tem imam od njega samega nekoliko pisem. Gristi in glodati pisatelja, ni ravno težko, pa tudi ne ravno plemenito. Da pa se podstavlja noga, mečejo polena pred človeka, in se v leposlovnem listu inscenuje divja agitacija z namenom: *materijalno oškodovati človeka*, kaj takega je pa res le v Slovencih mogoče.

Da g. Komljanec ni bil izbirčen v sredstvih, jasno je menda zdaj dovolj. Človek, ki uči, da je »*boljše*« rečeno »*ščitatj* za bezčestije« nego »*iskatj* za bezčestije«, človek, ki se drzne soditi, kake besede »ne rabijo v knjižnem ali občevalnem jeziku«, človek, ki govori ob »ozkih e in u« v ruskem jeziku, in celo kopico podobnih bezsmislic in radi »aplomba« pripletava k svojim blodnjam avtoriteto »ruskega profesorja«, ki mu je češ, »ruski tekst pregledal«, tak človek pač ne more biti objektivni kritik ravno zato, ker ni kompetenten kritik. Zato g. Komljanec v svojem delu tudi ni našel *nijedne dobre strani*, da si jih bezdvomno tudi ima nekoliko.

Seveda, za »posebne namene« je dobra tudi *taka* kritika. In ti »posebni nameni« strče iz sledečih besed (str. 478):

»Posebno pozornost je obračal pisatelj na *izraze pri cerkvenih obredih*, katere (izraze ali obrede? Op. pis.) na kratko objasnjuje. Kaj je namerjal pri tem, ne vem. Slovarji se navadno ne rabijo za *kake posebne namene*; če pa misli morda, da se bodo Slovenci učili ruščine največ radi nabožne in cerkvene literature, se najbrž jako moti«.

Hrvati pravijo: »Što se babi htilo, to se babi snilo«, in tako je ono posebno pozornost na izraze pri

cerkvenih obredih« g. Komljanec videl le tako, ker mu je *tako treba bilo*. On pač dobro zna, da nobene »posebne pozornosti« v tem odnošaju ni bilo, kakor ve tudi dobro, da pri čitanju »nabožne cerkvene literature« izravno pri cerkvenih obredih ni treba znati; taki izrazi razov se marveč v *liturgiki*, kjer so objasnjeni tako natanko, da jih tudi bez slovarja lahko razumeš.

Sicer pa smelo morem reči, da ne le »posebne pozornosti« nisem obračal na »izraze pri cerkvenih obredih«, nego sploh ni *jednega takega izraza* v mojem slovarju ni! Pač pa so v njem pomeščena nazvanja *predmetov*, ki se rabijo pri obredih in nazvanja *obredov* samih, duhovnih osob itd., na pr. kliros, obednja, pannihida, ponomarj itd.

G. Komljanec se jako moti, ako misli, da se izrazi, ki pomenjajo slovenske »maša, jutranjice, bile« itd., rabijo le v »nabožnej in cerkveni literaturi«. Morda so Slovenci tako daleč zašli, da se v posvetnej knjigi, časopisu ali v občevalnem jeziku take besede več ne nahajajo. V ruskej posvetnej literaturi in v občevalnem jeziku srečavajo se na *vsakem koraku*. Kako pa naj Slovenec, ki čita »artos, antidor, kliros, ponomarj itd., razume bez objasnjenja te besede, ko v njegovem obredu teh *pojmov* ni, torej tudi dotične besede ne?

Iz taistega uzroka postavil sem, vice versa, ravno tako v »slovensko-ruski slovar« besede, kakor »angelsko češčenje, litanije, roženkranc, monstranca, tabernakelj, štola, ministrant itd. s kratkim objasnjenjem, ravno zato, ker vsega tega obred ruske cerkve ne pozna, najdejo pa se te besede prav lahko v slovenskej knjigi, časniku ali v občevalnem jeziku; naj si le pogleda g. Komljanec moj rokopis v tiskarni g. Gabrščeka ali pa one pole, ki so uže natisnene. In zdaj sem posebno srečen, da sem postavil te besede v slovensko-ruski slovar; kajti kadar on izide, in g. Komljanec občuti zopet potrebo, izreči o njem svojo avtoritetno sodbo, podtikal bi mi gotovo »zopet posebne namene«, ko bi ne našel »izrazov iz cerkvenih obredov«. Rusi se nad njimi gotovo izpodtikali ne bodo; imajo prekrepe noge in umejo nekoliko drugače spoštovati same sebe. Ako pride k 100 letnici Preširna kak Rus in si kupi pesmi Preširnovne in bode čital »Procesijo na Šmarno goro«, bode gotovo jako hvaležen, ko najde, kaj je to: »roženkranc, litanije«.

Kakor sem objasnjal »prošt, dekan, kaplan« itd., ker teh pojmov v ruskem jeziku ni.

Nisem ravno mlad, no prvokrat v življenji vidim človeka kateremu so celo kratka objasnjenja v slovarji tako zoprna, da je šteje med nedostatke. Kako bi pač Slovenec poslovice: »vot tebe, babuška, Jurjev denj!«, ki se tako pogostoma srečuje, razumel bez objasnjenja? Tudi kratke besede o razkolnikih in laži-episkopu Ambroziju se mi štejejo v greh! Meni pa se ravno ta laži-episkop zdi jako zanimiva osoba, kajti njegova zgodovina dokazuje, da so bile nemškej vladi vselej vsaka sredstva dobra, da bi le škodila slavjanskej Rusiji. Tako je minister Doblhoff našel vsako leto nekoliko tisoč plače temu bivšemu krčmarju, a kako je še dandanes huda pela za postavko za *slovensko* nižjo gimnazijo v Celji, v taistem Celji, kjer je — o ironija! — pokopan imenovani laži-episkop v izgnanji, kateremu je takratna vlada, vsled energične zahteve carja Nikolaja I. morala podvreči svojega ljubimca potrosivši nanj desetke in desetke tisoč! In zakaj bi bila Slovenču škodljiva vsaj pičta znanja o vsem tem?

K sklepu moram reči, da nihče pri izdaji slovarja ni pričakoval niti materialnega dobička, niti slepe pohvale, niti celo hvaležnosti ne, kajti šlo je le za idejo, za vedo, za to, da bi i Slovenci imeli svoj rusko-slovenski slovar in slovnico. Toda nehvaležnosti in rovanja pod krinko učene kritike v leposlovnem listu, tega pa tudi nisem pričakoval!

Očividno je v Slovencih v sedanje čase absolutno vse mogoče.

Ali bode to še dolgo trajalo. na radost in korist zakletim vragovom Slovenstva in Slavjanstva?

* * *

Pripomba: »Profesor Vladimir Andrejevič Francev je od 1. avgusta 1891 učitelj extra statum ruskega jezika v 2 ženski gimnaziji v Varšavi; vseučilišče je dovršil istotam v 1890 l.; na službi v imenovani gimnaziji pa je od 1. avgusta 1891. Pripravlja se za stolico slavjanske filologije in je uže naredil magisterški izpit, more biti torej po ruskem zakonu privatdocentom. Kot vseučiliščni stipendijat odpravljen je mej avstrijske Slavjane, da se seznanj z njihovimi jeziki. Na jednom iz svojih potovauj seznanil se je i z gosp. Komljancem, kateri se je skril pod perote njegove avtoritete. V koliko je g. Komljanec razumel g. Franceva, in v koliko ga je ta pooblastil skl. cevati se nanj v svojem učenju o besedah, ki se »ne rabijo v knjigi ali občevalnem jeziku«, v učenju o »mehkih e in и«, ob »ozkih e in и«, o trdeji izgovarjavi »mehkih e in и v nekaterih ruskih narečijih« itd., — o tem upam sčasoma zvedeti podrobno. Pristavljam le še, da, ko bi se recenzent »Dom in Sveta« ne skliceval na g. Franceva, ne bi jaz ni besedice odgovoril; kajti odgovarjati na *take kritike* zdi se mi popolno odveč. Odgovor na nje zaključuje se uže v njih samih.

M. Hostnik.

—+—+—+—

Ruske drobtinice.

Съ міру по вѣткѣ, голому рубѣха.

Prof. N. J. Barsov izdal je zbornik iz 23 člankov. Ta zbornik je prav za prav nastanek knjige istega prof. Barsova, pojavivše se na svet božji še leto 1879. pod zaglavjem: »Историческіе и критическіе очерки«. Tudi novi članki so zgodovinske iziskave ter razsmatrujejo razna vprašanja, odnašajoča se k naši trepeči sedanjosti. Ves zbornik je delo fundamentalno, delo treznega i globokega uma i pri svoji obširnosti VIII+378 strani in 8 ni predrago: cena mu je le 2 rub. Ni čas, ni mesto nam ne dovolja, v davati se v podrobnosti posamnih člankov, razun članka 7, po našem, najbolj zanimivega, z zaglavjem: »О религіозности Русскаго народа«, prostirajočega se od 124—158 strani.

V tem članku profesor Barsov razklada učenje treh velikih ruskih pisateljev Th. M. Dostojevskega, A. D. Gradovskega i K. D. Kavelina o ruskem narodu, o stopinji i značaju njegove nabožnosti. Sam profesor meni, da več nego tisočletnji ruski narod pač ni ostal doslej »полнома (mladenič) безъ физіономіи«, kakor se je o njem izrazil g. Kavelin, pač pa je zgodovinski, slavni narod, polni čednosti, s svetlim licem, očrtanim v proizvodih njegove duhovne tvorne sile. Na tem duhovnonravnm licu je rezkimi črtami napisana **pobožnost** kot osnovna črta obraza vsakega istinitnega Rusa. Po prof. Barsovem bo težavno najti drug narod, kateri bi bil takó bogat i takó energičen svojim duhovnim proizvodstvom v religioznem obziru, kateri bi imel tako grmado proizvodov duhovno-nravnega značajč i zadržaja: duhovne pesmi, zgodovinske biline, pravni običaji etc. etc — Učeni mož je tu pač dobro zadel.

V drugo polovino carjenja Nikolaja Pavloviča bil je pri ruskem dvoru angleškim poslancem lord Blumfeld. Njegova soproga, leđi Blumfeld, bila je velika prijateljica i ljubiteljica muzike i petja sploh; ruska muzika pa rusko petje je pa tako vplivalo na njo, da se jej je včasih kar od veselja glavica krožila, če je slišala kako

nenavadno rusko godbo, ali rusko petje. Seveda, je taka visoko postavljena dama imela povsod svobodni vhod, mogla je, če jej je bilo ljubo i drago, slušati tudi pridvorno muziko i pridvorni pevski zbor, katerim je upravljal slavni skladatelj ruske narodne himne — Lvov. Leđi Blumfeld se je seznanila z znamenitim pridvornim pevovodjo ter je navadno prisostvovala ne samo na koncertih, pač pa tudi na prostih vajah pridvornih pevcev. Visoko muzikalna i naobražena leđi je zabeležila svoje vtise od pridvornega pevskega zbora i njegovega nadarjenega vodje. Nekoliko spominov znatne Angličanke o Lvovu priobčil je »Л'уецк. Апх.« v svoji zadnji knjižki. Ta tvorina je zanimiva, bo torej tudi Slovencem ugajala. Leđi Blumfeld med drugim pravi:

»Jaz sem obiskovala zasebne saje pevskega zbora Gosudarjevega i moje izumljenje i vostora od lepote tega petja bil je velik i bezpredelen. Ničesar ne morem spodobiti velikolepju teh glasov. Rast i zamiranje tega petja od stopinje do stopije bilo je porazno.

Generalu Lvovu kot odličnemu strokovnjaku muzike poročil je Gosudar upravljati obučajem mnogobrojnih zborov gvardejskih polkov v Petrogradu. Lvov se je bavil tem delom poldrugo leto; zatem pa me je nekod povabil na repeticijo.

Bilo je 630 glasov bez spremstev. Najvrlejši glasovi bili so iz Belorusije. Če pa ima kdo izvenreden glas v vsej državi, ga pa prizivljejo v pridvorni zbor. Muzika Bortjanskega ostavlja po sebi mogočen vtis.

Gosudar je bil jako ponosen svojim zborom. General Lvov je zložil rusko narodno himno: »Ебже царя храни!« Skladatelj mi je pravil, kako je potoval po Rejnu i kako je neka slučajna godba z duhovnimi godali izpolnila mu pod oknom njegovo himno.

Ta godba je svojim izpolnjenjem ruske narodne himne silno zadela samoljubje skladatelja. Poslal je precej po kapelnika ter mu rekel: »Če mi prinesete svoje note, popravim jih vam takoj«; kajti bilo je vse napačno.

Kapelnik je zares prinesel sekirice, katere je general takoj izpravil. Potem pa je prinudil godbo ponavljati popravljeno himno, dokler je ni zigrala pravilno, kakor jo je popravil sam skladatelj; zatem pa je general predložil muzikantom, da morejo iti svojim potom, če jim je ugodno. Tu pa se mu je kapelnik ustavil ter je dejal, da se ne gane z mesta, dokler Lvov ne da njegovi kapeli 100 frankov; kajti g. general jo je v ugodu sebi zadržal celi dve uri, kapelnika pa prav nič ne briga, pravilno li igra njegova godba generalovo himno, ali ne. Tako je menil muhasti Nemeč-kapelnik. I Lvov je plačal mu 100 frankov.

Tudi zanimiv primer germanske oholosti i slovanske skromnosti... Bož. Tvorcov.

—+—+—+—

Iz novin.

»Vaterland« je priobčil članek ve 2 oddelkih proti radikalizmu med Slovenci. »Süden« mu odgovarja, da je le prevelika potrpežljivost Slovanov dala Nemcem toliko poguma, da so pričeli in uspevali z obstrukcijo. Slovani s svojo skrajno zmernostjo niso imponovali vladi, Nemci s svojim radikalizmom si pridobili pri nji vpliv. Tlačeni Slovenci zahtevajo le svoja elementarna prava. Ako Slovenec in Hrvat v Istri, ako Slovenec na Štajerskem in Koroškem zahteva, da se njegov jezik spoštuje in ne zatira, ni niti radikalen niti zmeren, temveč samo patrijotičen. »Vat.« zahteva od njih spoštovanje in ozire na »državno idejo«. Taka misel vede do skrajnega centralizma. Tudi ako bi se Slovencem zadovoljilo v toliki meri, da se sedanje deželne meje odstranijo, in vsi Slovenci združijo v jedno skupino z obsežno avtonomijo, ne bi avstr. državna ideja imela škode, temveč le dobiček, ker bi zadovoljila in umirila tako zvesti, delavni in napredujoči narod, kakoršen je slovenski.

»Berl. Tagb.« je donesel dopis iz Spljeta, da dalmat. Srbi snujejo krozke, v katerih se vezbajo v ruskem jeziku. A pod izgovorom, da negujejo slovan. kulturo z učenjem ruščine, mamijo Hrvatv v svoje kroge, da jih tako dove-dejo k simpatiji do Crne Gore. Temu sledi velika osobna denuncijacija ter grjenje črnog. kneza.

Celovške »Freie Stimmen« sramoté slovensko kulturo povsem tako kakor »Ostd. R.« s popolno negacijo vsake literature, vsake sposobnosti za kakoršno koli delo itd. Tem

čudnejša je trditev, da so Slovenci večinoma poslovenjeni Nemci, saj se v obče vendar člani visoko izobraženih narodov ne priklopijo takim ničlam. Seveda dokaz, da je Sršen = Sehrschön, pové, koliko je ta trditev vredna. Taki pamfleti ne bi bili vredni, da se jih spominjamo, ako ne bi vedeli, da dobé vedno dosti ljudij, ki verujejo v njih istinitost. Zato je pisčeva zlobnost tem večja.

Dr. Pacák piše o polit. dogodkih zadnjih dnij: Kompromis o avstro-og. nagodbi je dosežen, in sedanja vlada ostane. Ali so zmagali Ogri ali Avstrijci, bi bilo nepotrebno razpravljati, a zdi se, da je uspeh na strani avstr. ministerstva. Čehi so iskreni prijatelji desnice, ki predstavlja večino avstr. narodov, oni so za program desnice, ker zahteva avtonomijo in enakopravnost narodov, in ker bez tega ne bo zadovoljstva med narodi. — Gledé na jezikovno rešitev je treba, da se uredé jezik. odnošaji vseh manjih narodov v državi, a ne samo odnošaji nemške manjšine na Češkem. Tu ni nobenega kompromisa med pravico in krivico.

»Bud. Hirlap« poroča o uspehih madjarizacije. V ostrogonski županiji je 7 slovaških in 7 nemških šol. Prebivalstvo razume jedva v 15 proc. madjarski. In vendar je mladina v teh šolah tako napredovala v madj. jeziku, da so jedno teh štol uže vvrstili med madjarske. Učitelji, ki so poučevali v madjarščini, so dobili »časno darilo« po — jeden cekin (prav beraška nagrada), učenci pa, ki so se s posebno ljubeznijo učili madjarščine, — in teh je bilo 105 — vsak po 20 koron v zlatu. Vašvarška županija ima poseben odbor za širjenje madjarskega jezika. — Na dveh šolah v Csolnoku pa sta učitelja tako slabo izpolnjevala svojo dolžnost (!), da od 57 učencev niso mogli ni besedice izgovoriti v madjarščini. — Budimski srbski biskup Lucijan Bogdanovič je obiskal v Beremendu v baranski županiji šole, in ko je videl, da mali Srbi težko umejo madjarski, je bil jako nezadovoljen z učnim uspehom.

O knjižuri »Poljaki in misija poljskega kluba v drž. zboru« (ki se je pripisovala posl. Rutovskemu, a katero je spisal žurnalst Bresnitz), se je izrazil »Czas«, da je mišljenju poljskega naroda nasprotna in zanj žaljiva.

»Freie Stimmen« surovo napadajo prof. Apiha, ker je voljen v odbor družbe sv. Mohorja. Ker je znani agitator Knappitsch moral izstopiti iz odbora schulvereinske podružnice, zahteva ta list isto za prof. Apiha. Naša dr. sv. Mohorja, ki skrbi le za narodno izobrazbo, in pa bojeviti »Schulverein« sta pa vendar vse kaj drugega.

»Agr. Tgb.« piše, kako Madjari smatrajo nadvojvodo Josipa svojim, ker je baje z dušo in telesom Madjar. Toi temu spominja ta list, da je pred več leti nadvojvoda na inspekcijskem potovanju na žakanskem železniškem mostu prekinul zabavo svojih spremljevalcev z besedami. »Gospoda, sedaj govorimo hrvatski, ker smo na hrvat. tleh.«

»Naša Sloga« priobčuje spis »celo svetnike nam preganjajo.« Lev XIII. je 1880 vvedel češčenje sv. Cirila in Metoda za vso katol. cerkev. 5. jul. 1881 je posvetil altar sv. Cirila in Metoda v cerkvi sv. Klementa v Rimu. Tedaj se je po vsem katol. svetu slavil praznik slovanskih apostolov kot praznik »duplex«. Protivniki katol. Slovanov pa niso mirovali, dokler niso dosegli, da se je odločil 5. jul. kakemu drugemu svetniku. Res se je nastavil na ta dan Anton Maria Zacharia, bivši italijanski frančiškan; naša apostola pa odbacnula, njun spomin se sedaj časti v tržaškopoperski škofiji 11. sept., v Ljubljanski 7. junija itd. Zasluge, katere je priznal papež Lev XIII. slovanskima apostoloma v okrožnici »Grande munus«, se gotovo v teh par letih niso zmanjšale, najmanj pa v primeri z zaslugami laškega frančiškana, in to so zasluge za katol. cerkev, katere ona sedaj — sovražnikom Slovanstva na ljubo — nakrat prezira.

Poljski drž. posl. dr. Roszkowski je objavil v Petrograjskem »Kraju« studijo o polit. položaju. Poljski klub in z njim večina ima dolžnost, da vstraja pri ustavi ter ne dopusti njene premembe. V boju med Nemci in Čehi morajo ostati Poljaki mirni gledalci. Posredovanje bi bilo le tedaj primerno, ako bi prosili to obe stranki. Ta boj je za

Avstrijo zgodov. važen. Saj se bojuje za gospodstvo Nemcev nad Slovani. Dokončati se more le s sporazumljenjem obeh strank, ne z naredbami od zgorej. Narodi se sicer morejo siloma tlačiti, ne morejo se pa zatreji njih stremljenja. A sporazumljenje med Nemci in Čehi še ni tako hitro možno. Obstrukcija je po dosežanjih uspehih postala ohola, in po njeni agitaciji je med volilci zavladala radikalna smer. Z ozirom na število Nemcev, na sosedstvo z Nemčijo in na kulturno važnost, se ne more vladati bez njih ali proti njim. Nemški poslanci se morajo pridobiti za sodelovanje v parlamentu; to pa se zgodi, ako se uverijo, da z obstrukcijo ne dosežejo svojih ciljev. Zato mora vlada skrbeti, da obstrukcija ne pridobi nobene zmage več.

»Magyarorszag« pravi, da je imel častnik v Kikindi nalog, novake zapriseči v materinščini. Ko so ti stvorili dve skupini, jedno srbsko in jedno nemško in je hotel te zapriseči v nemščini, so javili, da hočejo to stvoriti v madjarščini. Zato jih list hvali kot vrle mladeniče.

Zmaja Jovanoviča proslavlja »Budap. Hirlap«: »Biti največi pesnik mladega naroda, je poklic od Boga, ker so pesniki največi civilizatorji. Vsak pesnik je last onega naroda, v katerem se je rodil, a tudi last vsega človeštva.« Dasi Srb, je Madjarom vendar brat, ker se je rodil v madj. domovini, pohajal madj. šole, stanoval v madj. stolic in ljubil madj. pesnike ter nekatere tudi prevajal. — Nato obzaluje hrvatske izgrede proti njegovim čestilcem in pravi, da Madjari 1848 Hrvatom niso učinili nič hudega, pač pa se je Jelačić bojeval proti Madjarom, tega niso zamerili narodu, saj je imel ukaz z Dunaja. Hrvati so se lepo razvili. Njih narodnosti niso Madjari nikdar (?) žalili. Zakaj torej sovražijo ti Madjare in Srbe? Hrvati in Srbi imajo isti jezik, dasi niso isto plemo. Civilizacija je pri Hrvatih tudi mnogo italijanska, in tudi Italijane sovražijo.

O shodu slov. poslancev, onemogočenem po klerikalcih, pravijo »Novice«, da bi imel gotovo velik pomen. S protestom proti nemškimi zahtevam bi svetu dokazal, da so vsi Slovenci jedini v odbijanju teh nesravnih postulatov. Vladi in nad vlado stoječim krogom bi pokazal, da slov. narod smatra te zahteve za povsem nesprejemne. Razlogi, s katerimi je katol. nar. stranka utemeljevala svojo izjavo, so slabi, izjava sama pa je obžalovanja vredna, da namreč katol. narodna stranka skupno noče postopati z napredno-narodno stranko tudi v stvarih, ki so obema strankama in vsemu sloven. narodu skupne. Med nemškimi obstrukcijskimi strankami je vladalo gotovo večje nasprotstvo in sovvaštvo in vendar so se združile in zjediniše za skupen narod.-polit. program.

O nemških šolah v inozemstvu, katerim je nemški drž. zbor zvišal prispevek, pravi »Köln. Ztg.«, da imajo dvojen namen. Prvič naj omogočijo nemškimi rojakom, da dobé nemško odgojo, drugič pa imajo izrecno propagandski namen. Inozemce soznajo s nemškim bistvom, razširjajo znanje nemškega jezika in pridobivajo Nemčiji simpatije. To pa je možno le, če se tudi tuji otroci pripuščajo k pouku. Mnogo držav je bilo popreje povsem pod francaskim vplivom. To so provzročile francoske šole. A Francozi so si po njih pridobili tudi važne trgovske pogodbe. Tako Romunija, kjer si je nemštvo šele polagoma priborilo vpliv. Posamičen šolarček je nezatna moč, a vendar faktor za nemški vpliv, ki se je še vedno obnesel.

»Linzer Volksblatt« dokazuje potrebo sprave z nemško opozicijo in naglašá, da bi kat. ljudska stranka rada prevzela vlogo posrednice. Ta stranka je vplivala zlasti na ostale desničarske stranke, da niso izdale protiprograma postulatov opozicije. Razgovor o binokštnem programu je možen, in zato naj vlada prične pogajanje. — Članek se pripisuje Ebenhochu. Sedaj bi bilo jasno, zakaj so slovenski »katoliki« preprečili vseslovensko izjavo proti nemškimi zahtevam. Ogorčenost do »izdajalskih naprednjakov« je bila najbrže le pretveza, da so zopet zasukali plašč po vetru, kakor je bila ta stran naših katolikov v obče označena v 11. št. »Sl. Sveta«.

Drobtine.

Slovenske. Družbi sv. Cirila in Metoda je poslala ženska podružnica za Ruše in okolico dar 100 gld.

»Centralna posojilnica slovenska« v Krškem je imela v prvi polovini t. l. 70.000 gld. prometa. Tej zadrugi, ki je posrednica med manjšimi okrajnimi in krajnimi posojilnicami, je pristopilo uže 27 denarnih zadrug te vrste. »Centralna posojilnica slovenska« izdava tudi po zgledu češkega »Vestnik založeniš« mesečnik, »Slovenska zadruga« kot glasilo slovenskih posojilnic in gospodarskih zadrug, od katerega je izšla uže 7. številka z mnogovrstnim gradivom. Cena temu strokovnemu listu je 1 gld. do konca t. l.

Pevsko društvo »Adrija« v Barkovljah slavi 9. julija svojo 10 letnico in blagoslovljenje društvene zastave.

V Jarenini v Slov. Goricah so pri obč. volitvah zmagali Slovenci v 3. in 1. razr.; v 2. razr. pa propadli le za jeden glas.

Tisočletnica Pavla Diacoma se bo slavila v Starem mestu v slovenski Benečiji. »Slov. Mat.« bodo zastopali prof. Laharnar, prof. Rutar in arhivar Koblar.

»Slov. vinogradsko društvo« se je osnovalo v Ljubljani. Svoj 1. obč. zbor je imelo 22. jun. Po poročilu poslovodje je društvu namen, kupovati kmetijskim, konsumnim, gospodarskim društvom in zadrugam ter posamičnim členom za vinogradništvo in kletarstvo potrebne predmete, prodajati od členov pridelano grozdje in vino. S tem naj se upre tuji konkurenciji. Predsed. društva je drž. posl. J. Vencajz.

Slovenski obrtniki, delalci in dijaki v Gradcu so osnovali izobraževalno društvo »Naprej«. Da se vzdrži to prekoristno društvo, prosijo se rodoljubi, naj pošiljajo denarne ali književne darove v Gradec, Bürgergasse 18.

Pristav pri Ljublj. finančni prokuraturi, dr. Jos. Stare, je podaril 15.000 gld. za dijaško ustanovo.

Odbor za Preširnov spomenik je razpisal častni nagradi 600 in 400 koron za najboljši načrt spomeniku. V presojo pridejo le načrti umetnikov in arhitektov slovenske narodnosti. Troški spomenika ne smejo presegati 20.000 gl.; prednost imajo načrti, ki ga omogočijo z manjšo vsoto, vendar ne izpod 15.000 gld. Obrok do 20. dec.

Biskup Strossmayer je Rogatski cerkvi daroval 500 gl., da si nabavi slikano okno sv. Jožefa. Ta dar daje tem rajši, ker je nad 30 let hodil v kopeli na rogaški Slatini, kjer je bil vedno srčno od sprejemam in pozdravljan.

G. Janez Jesenko, c. kr. profesor državne gimnazije v Trstu, velezaslužni plodoviti pisatelj in šolnik, je šel, na lastno prošnjo, po 36 letnem službovanju v pokoj. Ob tej priliki je dobil naslov šolskega svetnika. Ta čast je pravi minimum, ki se je moglo podeliti izredno učenemu historiku. Ko bi bile razmere normalne, pozvali bi bili tega strokovnjaka davno na kako večje vseučilišče, kjer bi bilo zaslulo njegovo ime. Takó pa je bilo njegovo delovanje omejeno; no sto in sto učencev se z odkrito hvaležnostjo spominja svojega gimnazijskega profesorja, ki je znal razlagati tako, da je celó v lenih in malosposobnih vzbudil ljubezen do zgodovine in zemljepisja. Kakó priljubljen je Jesenko, dokazuje tudi to, da mu je sedaj došlo od vseh krajev na stotine iskrenih čestitek od slovenskih naobražencev. Jesenko si je pa pridobil velikih zaslug tudi v šolski književnosti. Ta odlični rodoljub zasluži, da bi dolgo vrsto let užival počitek, kakoršen si želi sam. V službi je pretrpel mnogo grenkih, o katerih bi se dalo povedati jako mnogo, kar bi ne bilo po volji ne tu, ne tam. Naj mu bode v zadoščenje ljubezen učencev in obče spoštovanje, katero si je pridobil med slovenskim narodom. Na mnoga leta!

Češke. V Iglavi je bila 11. jun. velika sokolska slavnost, katere se je udeležilo nad 2000 ljudi.

V spomin na potovanje po jugoslovanskih deželah je priredil klub čeških turistov v Pragi 17. jun. v Meščanski besedi slavnostno pojedino. Voditelj ekskurza, Pasovsky, je

poročal o slovesnem sprejemu, ki se je povsod priredil izletnikom. Akad. slikar Ziegler s Cetinja, dr. Holubovsky in ga. Daneš so se zahvalili voditelju na sprtnem in skrbnem vodstvu. Petje in glasba ste družili prisotnike še pozno v noč.

Rektorjem češkega vseučilišča za bodoče šolsko leto je izvoljen dvorni svetnik prof. dr. Gebauer, znani slovenski jezikoslovec.

Na korist Ústř. Matice skolské so se 1.—3. jul. v Pragi vršile velike slavnosti.

Dunajski Sokol »Fügner« proslavi 15. in 16. jul. svojo 10 letnico z javno telovadbo in ljudskim koncertom (sodelovanjem Dun. pevskega društva »Lumir« in glasbenega zbora kolinskega Sokola). Društvo vabi Cehe in Slovane sploh na to proslavo. Wolfovci pa žugajo, slavnost preprečiti.

Češki kemični obrtniki so imeli svoj shod v Plznu. Izrekli so se za vvečbo češkega patentnega lista.

Slovaške. Daniel Jaroslav Borik je umrl v 85. letu 22. junija v Domaniji v stolici trenčanski. Bil je neustrašen boritelj Slovakov. Clen in tajnik »Národnej Rady« 1848 je z drugimi rodoljubi podpisal zgodov. proklamacijo na nemadžarske narodnosti. Porodil se je 1814 v Sobotišti v nitrianski stolici.

Najodličnejši slovaški rodoljubi so sklenuli, obrniti se na svoj narod, da formuluje svoje zahteve. Živa beseda naj v narodu vzbudi in utrdi zavest svojih prav.

Hrvatske. V Zagrebu se s prih. šolskim letom otvori »učiteljski konvikt«.

Rektor zagrebskega vseučilišča za prih. šolsko leto je znani literat, prof. Šrepelj. Vlada pa ga ni potrdila.

Hrvatska mladež v Splitu je izdala slavnostni list v spomin Husu, Palackemu in Havličku. Sofija Žorovina je doposlala spis o čeških glasbenikih.

Ravnatelj Zagrebskega učiteljskega, K. Matico, set je s katehetom in dijaki abiturijenti 26. jun. pripeljal v Ljubljano, da si ogledajo slovensko stolico; 27. jun. so šli v Postojnsko jamo. To je četrti izlet, ki ga je priredil ravnatelj z gojenci. Prepotoval je z njimi preje Hrvatsko, Dalmacijo, Bosno in Hercegovino.

Družba sv. Cirila in Metoda za Istro šteje 77 ustanovnikov in 34 podružnic; lani je imela 9016 gl. 78 kr. dohodkov in 8416 gld. 46 kr. stroškov. Skupna imovina znaša 39.280 gld. 32 kr.

Na mesto nepotvrjenega dra. Šrepla je bil voljen rektorjem Zagrebskega vseučilišča dr. Arnold.

Obč. zbor »Maticе hrvatske« je bil 29. jun. Preds. prof. Smičiklas omenja, da »Matica« deluje 25 let po novih pravilih. V teh letih je podala narodu mnogo knjig in si nabavila glavnico 200.000 gld. Za književnike je osnovala poseben zaklad, k sedaj znaša 12.000 gld. Letos je imela »Matica« 11.008 členov; rednih dohodkov 42.413 gld. 54 kr.; za izdanje knjig je letos potrošila 31.155 gld. 65 kr.

Srbske. Na Srbskem se razširja manifest, ki pozivlje srbsko mladino na upor proti vladi, obetáje pomoč Rusije in Črnegore. — Opozicijski listi pravijo, da je to vse spletkarija vlade, da more tem silneje nastopati proti opoziciji.

Srbska mladina v Parizu je priredila Zmajevu slavje, kjer je govoril J. Pantelič o življenju in delovanju slavljencev, — ter mu poslala v dar reliefno sliko njegovo, izborna delo Jovanovičeva.

Srbsko cerkv. pevsko društvo v Dplnji Tuzli je priredilo na Vidov dan zabavo v proslavo 50 letnice književnega delovanja Zmaja Jovanoviča.

Vaso Margelič i. dr. v Zagrebu je priredil dobro gojeno sliko Zmajevu v veličini 50—30 cm. po 1 gld.

Jovan Jovanovič se je rodil 6. decembra l. 1833 v Novem Sadu, kjer je pohajal ljudsko šolo, gimnazijo v Ilašu in Temešvaru, pravoslovje na Dunaju, v Pešti in Pragi.

Po očetovi smrti se je vrnil v rodno mesto in postal tam uradnik; a to mu ni ugajalo, in pričel je izdavat list »Javor«. 1861 se je poročil in leto potem preselil v Budimpešto, kjer je prevzel vodstvo srbskega zavoda »Tökélanum«; v prostem času pa se je učil medicine in napravil doktorat. L. 1870 se je naselil kot zdravnik v Novem Sadu; pozneje prebival v Pančevu, Karlovcu, Fusaku, Kamenici, Belgradu, Dunaju in lani se nastanil v Zagrebu.

Srbska akad. mladina v Zagrebu je pozvala vse srbske visokošolce, da skupno proslavijo Zmaja Jovanoviča. Isti poziv so dobili tudi Karlovški bogoslovci. Učiteljstvo pa je prepovedalo, da ti na kak način prispevajo k Zmajevi proslavi, ker se je Zmaj v svojih delih pregrešil proti naukom cerkve. — Zagrebska akad. mladina srbska se najstrože protivi tej sodbi profes. zbora, ker duhovenstvo, ki je s sebičnostjo in lakomnostjo ostrupilo avtonomno življenje, nima prava, da se tako vzdigne proti ljubljencu srbskega naroda.

V Bruselju je izšla francoska knjiga »Coup' doeil économique sur la Serbie actuelle«. Po statistiki te knjige broji prebivalstvo kraljevine 2,400.000 preb., ki stanujejo v 4400 krajih. Lani je došlo 19,400.000 din. direktnega davka in 23,200.000 din. indirektnega davka. Drž. železnica je bilo 570 km. in dohodkov od njih 5,837.000 dinarjev. Poštne postaje je 105, brzojavnih uradov 128. Kreditnih zavodov vsake vrste je 37 z osnovnim kapitalom 8,670.000 fran. V Srbiji je 106 parnih mlinov; 26 tovarnen, v katerih dela 837 delavcev. Prihodek od carine je znašal 9,569.889 din. Ljudskih šol je 987 s 73.522 učenci in 1816 učitelj. Srednjih šol je 37 s 7365 dijaki in 546 profesorji.

Srbska viša dekliška šola v Novem Sadu je proslavila svojo 25. letnico.

K Zmajevi proslavi je došlo toliko gostov, da ni bilo dovolj prostora v grško-vostočni cerkvi. Po cerkvenem opravi so šli udeležniki v dvorano »hrvat. Sokola«, kjer je bilo čestitanje. Preds. odbora, dr. Medakovič, je razložil pomen slavnosti. Zagreb se je izbral, ker je on središče srbskega kulturnega napredka v Avstriji; preje je bilo to središče v Pešti in potem v Novem Sadu. Prof. visoke šole v Belgradu, dr. A. Gavrilovič, je preč. tal slavnostni spis. — Sedaj je ustopil, burno pozdravljen, slavljeneč. — Dr. Azboth, vseuč. prof. v Pešti, je pozdravil slavljence v imenu univerze, kjer si je pridobil doktorat. — Dr. Geršič, predsed. srbske akademije in kmet. minister je pozdravil slavljence v imenu srbske akademije. A. Hadžić, preds. srbske Maticice, je povdarjal potrebo sloge med Hrvati in Srbi. — Min. Pero Gjorgjevič nazdravil imenom srbske književne zadruge in Hadžić imenom »Kisfaludi društva« ter prečital slavospes Hegeđusev. Vrstilo se je še mnogo govorov. Srbska akad. mladina je poslala skupno adresno. — Banketa se je udeležilo nad 400 oseb. Došlo je nad 1000 brzojavnih pozdravov.

»Trudbenik«, sp. Al. Rršić, vabi Srbe k osnutju občega prosvetnega in dobrotvornega društva.

*

Bolgarske. Bolgarski biskupi so v treh vilajetih izdali pastirske liste, v katerih pozivljejo Bolgare na vernost do sultana in ljubezen do miru.

Dijaštvo.

Pri proslavi srbskega pesnika Zmaja Jovanoviča v Zagrebu so priredili hrvatski vseučiliščniki obžalovanja vredne izgrede. Metali so na Srbe jajca in kamenje, in treba je bilo vojaštva, da se je zopet napravil mir.

Akademično proslavo Husovo je priredilo 29. jun. več akad. društev Praških.

Zagrebski vseučiliščniki so 23. jun. sklenuli resolucijo, da ne morejo sodelovati pri proslavi Jovana Zmaja Jovanoviča: »ker je to pod krinko kulturne proslave naperjena demonstracija proti Hrvatom«, ki naj poostri nasprotja med

Hrvati in Srbi; na proslavo so se vabila madjarska društva, a prezrla hrvatska. Zato izražajo slavljencu svoje začudenje, kako je on, pospeševatelj sloge med Hrvati in Srbi, dovolil, da se slavi na tak način.

Celovški slovenski bogoslovci so 16. jun. priredili slavnostno akademijo, katere so se udeležili duhovni in posvetni rodoljubi. — Za narodno navdušenje in v dokaz, da koroška ni povsem germanska, so take prireditve velikega pomena.

Hrvat. akademiki v Pragi so se pridružili adresi Dunajskih akademikov na nadbiskupa Rajčevića s prošnjo, da varuje glagolico kot svetinjo hrvat. naroda.

Češki visokošolci priredé v avgustu 5 dnevni izlet v Ljubljano.

Vseučiliščniki v Zagrebu so 23. jun. sklenuli, da bodo prisostvovali na praznik sv. Cirila in Metoda bogoslužju v unijatski cerkvi; pozvati duhovščino, da svečano proslavi ta cerkveni praznik, in vsa hrvat. društva, da ta dan priredé zabave v korist družbi sv. Cirila in Metoda.

Hrvat. akad. društvo »Zvonimir« na Dunaju je spremenilo svoja pravila. Dočim je doslej imelo samo redne člane akademške, ima odslej tudi ustanovnike (s 25 gld.) in podpornike (z 2 gld.) ter prosi vse svoje prijatelje, da mu pristopijo.

Hrvat Milan Metelka je bil na Berolinskem vseučilišču razglašen doktorjem filozofije in zajedno imenovan asistentom za komisijo.

Na šoli polit. znanosti v Parizu so se letoš posebno odlikovali Slovani. Izvzemši prve nagrade, so vse druge dobili Slovani, in sicer drugo Hrvat Radič, tretjo Poljak Kinjorski, četrto Bolgar Mihajloy, peto Hrvat Jelanič, sedmo Poljak Kripski in dve nadaljnji dva Rusa.

Stepan Radič je položil pismene in ustmene izpite na »svobodni šoli političnih znanostij« v Parizu in dobil drugo nagrado. Razprava za diplomu slove: »La Croatia actuelle«.

Praško buršovsko društvo »Teutonia« je namestništvo razpustilo, ker je iz društvenega letnega poročila razvidno, da je ono uganjalo velikonemško politiko.

Spodnještajerski jubilejski zaklad za podporo revnih slovenskih dijakov je imel do junija nabranih 8006 gld. 62 kr. Pri seji odborovi 3. jun. se je sklenulo, da ostane nabrani denar in prispevki, ki se še dobé, nedotakljiva glavnica, obresti pa se uporabijo od šolskega leta 1899—1900 nadalje.

Akad. Husova proslava je bila 29. jun. na Žofinjskem otoku v Pragi. Pravnik Mistr je omenil, da so v to proslavo zaman prosili za prepuščenje avle in staromestne sovetovalnice. A slava nima namena demonstracije, ona naj le velja ideji pravice, ki je vodila Husa, in ki vodi vso češko stremljenje. — Nato je prof. Masaryk bodril na proučevanje Husovega delovanja.

Nemška dijaška zveza v Lipsiji je sklenula poslati iz Nemčije v Prago kolikor možno mnogo dijakov, da se s tem ojači nemštvo v Pragi.

Na drž. gimn. v Trstu je bilo 142 Slovencev, 137 Nemcev, 132 Italijanov, 26 Hrvatov.

Zmes.

Na Dunaju je umrl slavn skladatelj, »kralj valčekov«, J. Strauss. — V svoje skladbe je vvel marsikake slovanske motive in v opereti. »Jabuka« porabil slovansko snov. Bil je prejšnja leta mnogokrat na umetnostnih potovanjih tudi v slovanskih deželah in zlasti v Rusiji odlikovan od carske rodbine.

»Rozhledy« v 18. št. donajajo zanimiv donesek o jezikovnih razmerah pri sodiščih v severni Nemčiji proti polabskim Slovanom. V 13. veku spisano pravo »Speculum Saxonum« veleva, da naj se obtoži mož »v istem jeziku, ki mu je prirojen« (t. j. v materinščini); drugače sme zavrnuti odgovor. Ako se obtoži v nemščini in on

zapriseže, da je ne razume, mu ni treba odgovoriti; ako se obtoži v umljivem njemu jeziku. mora odgovoriti on ali njegov zagovornik; ker nikdor ni dolžan, da odgovori, ako ne zna, česar ga dolže.

Dunajski „Slovan“ je donesel članek proti dru. Luegerju. Boj proti Židom se je pri njem promeni v boj proti Čehom. Dunajski Čehi so pomogli Luegerju do vlade. Bez njih pomoči ne bi postal župan. Pred volitvami se je ž njimi dogovarjal, njim delal obljube, sedaj se njim posmehuje in njim skazuje brutalnosti. Rekel je, da so Dunajčani s svojo ljubeznivostjo iz stotisoč Čehov napravili dobre Nemce, in sedaj hoče, da se oni po zakonu oplene svojih prav. Za raznarodjenje Čehov naj poleg Koliskovega šolskega zakona služi tudi preosnova Dunajskega volilnega reda in mestnega statuta. — Op. ur. Orožje proti Luegerju s slovanske strani reže — na dva kraja; treba pozornosti.

V Petrogr. »Svetu« nasvetuje se, naj se v Varšavi postavi spomenik poljskemu glasbenemu velikanu Chopinu.

Posl. Bartak je bil pri prizivni obravnavi radi »vmeševanja v službeno delovanje«, ker je v Ričanu pozval rezerviste, da se pri kontrolnem shodu oglašé z »zde«, 16. jun. obsčen v globo 5 gl. (oziroma potrdila se je obsodba prve instancije).

Praški tovarnik Maršner je pred 2 letoma podaril „ruskemu krožku 100 gl., da se ta znesek izroči absolventu češko-slovanske trgovske akademije, ki se izkaže z najboljšim znanjem rusčine, za študijsko potovanje v Rusijo. »Kružok« se je obrnul na ravnateljstvo, naj mu ono prijavi dotičnega dijaka, a ni dobil odgovora; isto se je zgodilo lani, in nato je darovalec prepustil vsoto druženim namenom. Jako značilno.

Bivši ravnatelj ljudske šole in pevovodja šentjakobske cerkve v Ljubljani, Leop. Belar, je 17. jun. umrl v 71. letu v Ljubljani. Zložil je več cerkvenih skladb in slovenskih pesnij.

Zdravišče Cirkvenico v hrvat. Primorju, ko je bila v konkurzu, je kupil na javni dražbi nadvojvoda Josip za 250.000 gl.

Na Ljubljansko tobačno fabriko je imenovan zdravnikom tvrd Nemeč, — in v Logatec pride notar tvrd Nemeč, dasi je bilo za oboje mest dovolj sposobnih slovenskih prosilcev.

V Krkonoših, tem češkemu gorovju, se postavi spomenik Bismarcku. V Wormbrunnu so to sklenuli s 55 proti 4 glasom.

Deželni šolski svet je predlagal za učitelja na pripravljalnici slov. otrok za gimnazijo nemškonacijonalca H. Moro, okr. šolskega nadzornika v Šmohoru na Koroškem!

V Kölnu ob Reni so se 25. jun. zbrala razna pomočniška društva mnogih držav, da proslavijo 50 letnico rokodelskih društev. Dunajski kardinal Gruscha je daroval za slavnost tisoč marek.

V San Franciscu v Kaliforniji izhajajoča „Trojedina kraljevina“ slavi zasluge dr. Bulatova, kar je tem lepše in častnejše, ker mu je v polit. ozirih nasprotava.

Ruski balet je gostoval v Budimpešti z velikim uspehom.

Rektorjem Graškega vseučilišča za prih. šolsko leto je voljen strasten nem. nacijoralec prof. dr. E. Richter.

V Gradcu je mestni zbor sklenul, da se imenuje jeden najlepših trgov po Bismarcku.

„Slovenec“ spominja, da Missija ni prvi slovenski kardinal. Na Kranjskem so bili rojeni kardinali: Jos. Dom. Franc. grof Lamberg, 1723—1761 škof v Pasovi, ki je 1838 postal kardinal. — Njegov stric Janez Filip grof Lamberg je bil tudi Pasovski škof in 1700 postal kardinal. — Ljubljanski škof Sigism. Otton grof Schrottenbach je imel dva brata duhovnika; jeden je bil Olomuški kanonik in 1711 škof in kardinal (Wolfgang Hanibal Sigismund grof Schrottenbach).

»Naša Sloga« se je iz Trsta preselila v Pulj, dosedanji urednik g. prof. M. Mandič pa ostane v Trstu kot glavni sotrudnik.

„Nuovo compendio di geografia. Ad uso delle scuole gimnasiali, normali e tecniche, di Eugenio Comba“ kot 40. natis izšla v Turinu, učil: „Italija je politični razdeljena v 3 nejednake italške države in v 4 tuje posesti. Posesti tujih držav so: 1. Trentin in Primorje (Istra, Trst, Gorica-Gradiška, podložne Avstriji“.

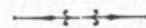
V Vratislavi (Breslau) sta „Alldeutscher Verband“ in „D. Schulverein“ skupno priredila veselico, katere dohodek je bil namenjen Nemcem na Češkem in Moravskem. Glavni dohodek je izviral iz prodaje slik „podrte nemške šole“ Vršoviške.

Nemci zahtevajo, da preneha v Libercu češka božja služba (propoved v nedeljo v jutro), katero si ondotni Čehi plačujejo sami.

Slovenci se ne smemo priževati, ako nas Nemci po vsem prezirajo, saj je celó neki Pfister von Schwaighausen staknul, da sploh ni in ni bilo nobene češke literature in znanosti. Vse, kar se navaje kot tako, je izključno nemški produkt!

Vsled soglasnega sklepa akad. senata Dunajske univerze sta izročila rektor in dekan bogosl. fakultete kardinalu Gruschi povodom 50 letnice njegove promocije obnovljeno diplomo.

V Bukareštu se je 24. jun. otvorilo izredno zasedanje parlamenta. Kralj in prestonasledniku so se priredile velike ovacije. To zasedanje naj skrbi za zboljšanje stanja kmetom, katerim je žetev uničena. Kralj je tudi povdarjal prijateljske razmere do vseh držav in nadejo, da se po mirovni konferenciji še bolj zajamči mir.

Razgled po slovanskem svetu.

a) Slovenske dežele.

Kranjsko. Ljubljanski župan Ivan Hribar je bil, ker je zopetna izvolitev bila od cesarja potrjena, 3. jul. slovesno zaprisežen. Dež. preds. bar. Hein je priznaval dosedanje zasluge županove ter ga opominjal, da tudi v prihodnje deluje nepristransko. Župan je obečal, posvetiti svoje moči prospehu Ljublj. mesta ter nikdar pozabiti na čuvanje njegovega slovanskega značaja. — Na to so mu čestitali razni mestni uradi.

Goriško. Ital. deželni poslanci so soglasno sklenili, da ne morejo sprejeti uslovij, katera so sloven. posl. stavili za zopetni vstop v dež. zbor.

Po najvišem naročilu je bil goriški deželni zbor 20. jun. zaključen, to pa, ker hočejo Lahi, da bi Slovenci bili za parado v dež. zboru ter ostali vedno na suhem.

Štajersko. Po 30 letni borbi so zmagali Slovenci 26. jun. prvič pri volitvah v okrajni zastop v Brezicah v skupini veleposesstnikov. S tem je zajamčena večina v tej korporaciji.

V Št. Lenartu v Slov. Goricah se je ustanovilo »katol. polit. društvo«. Posl. Robič je poročal o polit. položenu.

Županstvo Celjske okolice je mestnemu uradu v Celju poslalo slovenski dopis. Mestni urad je odgovoril, da v stvareh, ki se tičejo lastnega področja, vsprejema le nemške dopise. Županstvo Celjske okolice se je obraulo s pritožbo na okr. glavarstvo, to jo je odstopilo namestništvu v Gradcu, ki je akt vrnulo Celjskemu mestnemu uradu z ukazom, da o stvari poroča. Mestni urad je izročil stvar pravnemu odseku, in v imenu tega je dr. Schurbi v obč. seji poročal in nasovetoval, da mestni urad vse agende lastnega področja vsprejema in rešuje izključno v nemščini. Tako se spoštuje slovensko prebivalstvo na lastni zemlji!

Kres. Priziganje Kresov je na Slovenskem še običajno; vrši se v večer pred praznikom sv. Ivana Krstnika. Od časa, odkar je papež Leon XIII. posebe odločil praznik sv. Cirila in Metoda, slovanskih blagovestnikov, prižagajo Slovenci, zlasti na Koroškem, kresove na čast tudi tema učiteljema slovanskima. Vedno se torej Slovani drže češčenja svetnikov, kedar prižagajo kresove. Slovanski kres je gotovo običaj iz paganskih dob, in uže krepka krasna beseda »kres« spominja na starodavnost; a radi tega Slovani ne gojé tistega romantizma, kakor prusofilski Schönererjanci in Wolfovci v avstr. deželah. Oni kličejo stare poganske bogove nazaj, zažigajo kresove, skečejo čez nje in plešejo okolo njih, pa se vedejo, kakor da bi bili znoreli. Poleg tega opisujejo narodu običaj kresa, kakor da bi Slovani ne vedeli zanj. Kljubu ponemčevanju tekem dobrih tisoč let Nemci slovanskih kresov niso mogli iztrebiti. Njih ime »Sonnenwensfeier« je silno okorno

v primeri s preprosto — slovko »kres«, in ravno nemška dolga beseda kaže, da je ni rabil narod, da je celó beseda umetna, kakor je umeten ves mitologični kult sedanjih Pangermanov. Ti hočejo vzbuhati paganske spomine, Slovani pa morejo s prižiganjem kresov pred praznikom sv. Cirila in Metoda spominjati se tiste dobe, ko sta jim njih apostola oznanjala vero in opravljala službo božjo v njih jeziku, in se morejo zajedno zavedati, da so nemški vladarji in vitezi vzeli cirilo-metodijško cerkev nekaterim slovanskim plemenom rávno tam, kjer sedaj nemški radikalci slavé Wotana in druge bogové. Kdo prižiga kresove resničneje z mirnejšo vestjo, Slovani ali pangermanski radikalci?

b) Ostali slovanski svet.

Obče. Budgetni provizorij do konca t. l. dovoljuje finan. ministru, da uporabi 20 milj. za investicijske namene.

Dunaj. Naučno minist. je zavrnilo rekurz ured. »Slovana«, Janče, proti odredbi doljeavstr. dež. šolskega sveta, ki je zavrjel njegovo zahtevo za osnovanje čeških šol na Dunaju.

Dne 27. jun. je nadvojvoda Fran Ferdinand kot zastopnik cesarja (ki je bil nekoliko obolel za prehlad m) z veliko, običajno slovesnostjo kard. Missiju podal baret. — Popoldne je bil na dvoru na čast kardinalu slovesen ob d.

V Dunajskem mestnem zboru je bil zavržen rekurz kluba češkoslov. velocipedistov v 15. okraju Dunajskem proti magistratovi naredbi, da mora poleg češkega napisa na svojem lokalu napraviti tudi nemški, ali pa odstraniti češki. — Naročilo se je magistratu, da proizvede odstranitev češke table, ako ne bo imela tudi nemškega napisa.

Češko. Manifestni shod obrtnikov in rokodelcev je bil v Plznu 25. jun. Udeležili so se ga zastopniki mnogih društev iz okolice.

Izviševalni odbor čeških poslancev je določil svoje stališče glede jezik. vprašanja z ozirom na razne pojave, ki so došli zadnji čas v javnost. Treba je strogo varovati pravice manjšin v posamnih koronovicah; kompetenten za obče odločitve je drž. zbor. Ta izjava je važna zlasti z ozirom na trditve, da hočejo Čehi urediti jezikovno vprašanje samo zase, ne meneči se za drug. narode.

Moravsko. Moravsko-češki poslanci so se 17. jun. zbrali v posvetovanje o nemškem opoz. programu. Sklenuli so resolucijo, da je nemški program v popolnem nasprotju z zgodov. razvitkom in ustrojem habsburške monarhije. To je opozicijska demonstracija, ki ne more služiti v podstavo resnim razpravam in ki narodnostni prepir le še povečuje. Vprašajo, ali se moravski nemški zastopniki strinjajo s tem programom.

Sileško. V Tešinu je bil pod predsed. župnika Dudeka shod, ki je protestoval proti nemški bogoslovni kard. Koppa v Vidnavi ter zahteval ločitev od Vratislavske biskupije in ustanovo samostalne škofije.

V Opavski obrtni zbornici je javil predsednik, da bode deželno sod. šče odslej z njo občevalo le v nemškem jeziku, ker je predsed. dež. sodišča vit. Strobl takoj, ko je nastopil svoje mesto, vvedel zopet stare odnošaje.

Galicija. Veliki shod Malorusov v Drohobiču se je izrekel za preosnovo ljudskega šolskega pouka, za

okrajšanje šolske dobe ter za razdelitev dež. šolskega sveta v Levovu na poljsko in rusko sekcijo in za razdelit. v Galicije v dve administrativni polovini, v poljsko in rusko.

Ogersko. Sedmograjki Saksi branijo svoje. — Statistiški urad je razposlal občinam pole, kako se so doslej nazivale, in kako jim bodi doslej ime. V Velikem Sibinu so odgovorili: Ime mesta je Hermannstadt, to obdrži tudi nadalje in mejjava ni svobodna. Poleg tega ga nazivajo tudi Nagy Leben in S bin. — Seveda je ta odgovor Madjarom »nerodoljub. n«.

Ogerski Slovaki so pričeli prirejati ljudske shode. 25. junija je bil v Modri, udeležilo se ga je nad 2000 oseb

Za madjarizacijo Malorusov je dovolil min Vlasicz 96.000 gl. od onega milijona, ki jo bil lani dovoljen za osnovanje ljudskih šol; in sicer samo za marmorošvarko županijo, da se ruskim občinam sozida 24 državnih, »vzornih in rodoljubnih« ljudskih šol.

Bolgarsko. Sobranje je sprejelo trgovske nagodbe s 77 proti 48 glasom.

Srbija. Avstro-ogerski zastopniki so v Belgradu in v Carjigradu po naročilu grofa Goluchovskega posredovali radi vojaških prask na srbsko-turški meji. Doseže naj se mirna poravnava s preiskovanjem na licu mesta. Take preiskave so pa bile uže mnogokrat in bez uspeha.

Srbski komisar, polkovnik Nežič in turški komisar Ali beg sta dognala, da je plan za napad na meji izviral od čveh albanskih vodij. Izvestja vojakov in Arnavtov so potrdila sodelovanje turških častnikov pri napadu. 2000 srbskih vojakov z 2 baterijama ostane na meji.

Srbska vlada je izdala doslej vsako leto 200 000 frankov za velikošolce v tujini. Te novce si hoče prihraniti z ustanovo lastne univerze v Belgradu.

V Srbiji naseljeni Arnavti so poslali kralju udarnostno adresu.

V Belgradu je bil 6. jul. atentat na razkralja Milana, ter so se vsled tega pričela proganjanja radikalcev. Pasića, Tavšanovića in mnogo drugih so takoj zaprli.

Rusija. Car hoče v avg. sam potovati v Sibirijo in se tam muditi 6 tednov, da spozna vsi deželo in se zlasti sam uveri o življenju prognancev.

Carica je 26. jun. porodila tretjo hčerko, veliko knjeginjo Marijo.

Povodom dogodkov na srbsko-turški meji so časopisi pisali, da odnošaji med Avstrijo in Rusijo niso najboljši. Petrograjski »Herold« pa izjavlja, da so se tem povodom na merodavnem mestu stvorili od Avstrije in Rusije skupni koraki ter da se je s tem na novo pokazalo, da je sporazumljenje glede Balkana med Avstrijo in Rusijo stalno, in da ono poleg mirovne politike N. mčije daje jamstvo za trajni mir.

Car ni hotel sprejeti odposlanstva, ki mu je hotelo izročiti adresu o finskem vprašanju. V tem odposlanstvu so bili: senator Trarieux (Francoska) in profesorji: Westlake (Angleška), Vlught (Holandska), Brusa (Italija), Szinnyei (Ogerska), Brogger (Norveska), baron Nordenskjöld (Švedska), dr. Morman (Danska)

Nemčija. Državni tajnik v uradu nemškega ministertva za vnanje posle, pl. Bülow, je bil od cesarja Viljema povzdignen v grofovski stan. Povod temu je najbolj pridobitev španskih otokov.

Književnost.

F. Gerbić, vodja šole „Glasbene Matice“ v Ljubljani, prične izdovati vsakega 16. dne v mesecu „Glasbeno Zoro“, ki bo prinašala sloven. skladbe (največ moške in mešane zборе, četvero-špeve, dvospeve in samospeve s klavirskim spremljevanjem, klavirskim spremljevanjem, klavirske točke itd.) Poluletna naročnina 1 gld 50 kr.

La Pologne et la conférence internationale de la Haye. Memorandum. Ta naslov ima 16 vel str. obsežajoča brošura, ki ima datum: Varsovie, Mai 1899 in podpis: Le Comité du parti démocratique-national Tiskarna pa je v Parizu. Treba bo de govoriti o njej, ker kaže posebne nazore.

„Slovanski Pehled“, št. 9. obseza poleg drugega: J. Máchal: A. S. Puškin. — W. Hratuk: Rusini v Uhrách II. — Čechofil: Příspěvek k dějinám polsko-české vzájemnosti — J. Borecký: Ze slovinské poesie. Ant. Aškerc. — Dopisi. Itd. „Sl. Př.“ ima v vsaki št. kaj s Slovenskega; v 9. št. sta dva dopisa in več Aškerčevih, češki podanih pesnj.

Slovenské Pohlady. Časopis zábavno poučný. Redaktor a vydavatel: Josef Skultéty. V 6. zv. tega slovaškega mesečnika obseza: Čestopisné črty. VI. Piše M. Kukučín. — V centralných Tatrach. II. Vylet na Rusi. K. Stodola. — Aleksander S. Puškin. Na storočnó pamiatku jeho narodenia. I. Ruský romantism. — Z Puškina. (Prevod raznih pesnj.) — Slovenský jazyk, živá starina. — Moravski Slováci. Itd.

Slovácká svatba na Podluží. Sp. Jos. Kopecký. Cena 60 kr. (Dobiček za češko malično realko v Hodoninu.) Otto v Prazi. Narodopisen obraz iz Morave.

„Povjest gradine i trgovišta Krapine“. Sp. dr. St. Ortner. 205 str. s 15 slikami. Tisek F. Bogovića v Zagrebu.

„Časopis pro veřejné zdravotnictví“ pričel je izhajati pod ured. profes. na zdravstvenem ustavu Praškem, dr. Gabrhela. Prinaša medic. razprave za izobražence in stoji na leto 3 gld. »Klinicky sbornik« pa se zove nov znanstven časopis, kateri izdava profesor češke univerze: Hlava, Maydl in Thomayer.

Hlas. Mesečnik pre literaturo, politiku a otázku sociálnu. V 12. št. ima razprave: Narodnostná otázka pod Bánffym a po nom. G. Augustini — Jak pracovat? Přednáška prof. G. T. Masaryka. — Slovenské ľudové školy a učitelé. — Kňazi národovci. Itd. »Hlas« izdava sedaj 1 leto dr. Pavel Blaho v Uh. Skalici. (Szokolca Nyitra megie), Ogersko. Naročnina na leto 3 gld., za dijake 2 50 gld.

Одјек српског православног свештенства се зове в Новем Саду издеша knjiga, v kateri pravoslavno svečenstvo v Bosni in Hercegovini brani narodno cerkev in šolo.

Русская Библиотека. Издание И. Н. Пелеха, Вып. III, и IV. 1899. Содержание: Гр. Е. А. Салиасъ „Служилъ Бога.“ Историческій романъ въ 2 частяхъ. Часть I., стр. 113—216. — За тем д. л. om se natise „Воскресение.“ најновеjši, v razne jezike uže preloženi roman gr. L. J. Tolstega. Tako dobé naročniki te biblijoteke tudi to delo kmalu v izvirniku. „P. Babl.“ stoji za 12 zvezkov jednega leta 2 gld. 40 kr. Naročnina se pošilja: Издавателству „Русской Библиотеки“ во Львовѣ (Lemberg), Русская ул. 3.

Христианское Чтение, издаваемое при С.-Петербургской Дух. Академии. V 5. zvezku navajamo med drugimi spise: Синодальныя учрежденія настоящаго времени. Проф. Т. В. Барсова. — Противопанскія движенія въ недрахъ римскаго католицизма въ XIX. вѣкѣ. Профес. А. П. Лопухина. — Религіозныя мотивы въ сочиненіяхъ А. С. Пушкина. С. Г. Рункевича. — Новости русской литературы. Проф. И. Г. Пронцаго и др. — Slovensko svečenstvo more dobiti v tem mesečniku obilo snovi tudi iz cerkvene zgodovine in more spoznati, kakó sodijo v vstočni cerkvi o gibanju rimske cerkve.

Живая Старина. Подъ редакціемъ Председательствующаго въ Отдѣленіи Этнографіи, В. И. Ламанскаго. Вып. III. и IV. Годъ восьмой. Из bogatega sodržanja navajamo: Два письма П. И. Прейса къ Нейю въ Гельно и къ Н. И. Надеждину. — Остатки работъ П. И. Прейса. — Образцы говора, Живдринскаго уѣзда, Калужск. губ. В. Н. Добровольскаго. — Материалы лексикографическіе по Новгородскимъ говорамъ. — Сборникъ загадокъ для дѣтей. Сообщилъ учитель К. Славинъ. — Критика и библиографія. — Смѣсь. — Vse razprave in kritike so v tem izdanju strogo stvarne ter podajajo ogromne nove snovi za proučevanje lastnostij ruskega naroda. Sedaj stopi „Живая Старина“ v 9. leto in izide, kakor doslej, v 4 letnih debelih zvezkih. Stoji v Rusiji 5, za granico 6 rub. Naročnina se pošilja v Petrograd. Kdor se hoče poučiti, kaj vse je priobčila „Ж. Ст.“ v 8 letih, naj čita v tu omenjenemu zvezku priloženo kazalo.

Vabilo na naročbo.

S to (12.) št. je završeno prvo poluletje. Položenje v cesarstvu, zlasti pa v naši polovini, je še vedno in nepretžno kritično. Kriza pa je opasna koncem koncev najbolj tlačenim Slovanom. Slovansko naobraženo občinstvo je dolžno zaresno in do korenine premišljevat i o sedanjem položaju in o bodočnosti slovanskih narodov avstro-ogerskih. Usoda se sedaj za dolgo ali pa za vselej določuje. »Slov. Svet« podaje dokazov o opasnosti, a kaže tudi na sredstva, s katerimi bi se mogli rešiti. Tako hoče tudi nadalje delovati. Dobiček tega razpravljanja pa bo de toliko obsežniši, kolikor več čitateljev dobiva list. Po čitalnicah izvestno čitajo razni členi tudi „Slov. Svet“, a treba je, da naobraženci premišljujejo razprave »Slov. Sveta« tudi tam, kjer ni čitalnic. Takó se vjemajo narodovi z interesi lista, in to velja še posebe gledé »Sl. Sveta«, ki ne poštevá ne strank, ne frakcij, temveč jedino to, kar bi koristilo slovenskemu in drugim slovanskim narodom. Mi vsaj smo preverjeni, da, kó bi bil „Sl. Svet“ razširjen v potrebni meri med slovanskimi narodi tostranske polovine, in kó bi bili uvaževali njegovo politiško dokazovanje, ne biti bi prišlo do današnjih kriz, in nemška pa ital. irredenta bi ne bila postala nikdar toliko drzna, kakoršna se kaže danes. In še med Slovenci bi bilo uže mnogo bolje, nego je danes; a gospoda posebnih vrst hotela je bila modrejša, nego so tisti, skušeni politiki in slovanski dejatelji, ki so izdelali program »Sl. Sv.« in delujejo dalje v njegovem smislu. Najprej so na Slovenskem nekateri skušali zatreti »Sl. Svet«, potem pa so ga ponosno in tudi zaničljivo prezirali. Takó se je godilo in se še godi zlasti na Kranjskem. Zato so jo pa tako daleč dotirali. No ni se bodemo trudili i nadalje in se radujemo, da kljubu zaprekam in polenom, stavljenim nam pod noge, ima »Sl. Svet« daleč okolo prijateljev in somišljenikov tudi med ostalimi Slovani. Tem somišljenikom se zahvaljujemo na njih moralni podpori in gmotni pomoči. Gmotna pomoč ni sicer noben dar, ker za njo dobivajo čitatelji povoljnega plačila v duševnih snoveh, ki jih podaje »Slov. Svet«, a vendar je ta pomoč dejanska podpora, ob kateri jedino more izhajati „Slov. Svet“. Prijateljem in somišljenikom se i nadalje priporočamo, da bi po svoje množili čitatelje in naročnike »Sl. Svetu«.

Vsak dosedanjih naročnikov vé, kaka dolžnost ga véže do »Sl. Sveta«, in zato tukaj ne bomo ponavljali svojih prošenj in opominov. Vsakdor vé, da tak list ima mnogo stroškov, a je tudi znano, da izdatelj ni kapitalist, ki bi mogel poleg duševnih žrtev doprinašati še gmotnih davkov. Tega on nê more, in kdor je naročen na »Sl. Svet«, a ga ne plačuje redno, odteza mu plačilo ravno takó, kakor tisti, ki odteza težaku odškodnino za njegovo delo.

Nadejamo se, da izpolni vsakdor svojo dolžnost tudi nasproti »Slov. Svetu«.

Uredništvo in upravništvo „Sl. Sveta“.

„Slovanski Svet“ je na prodaj v posamičnih številkah: v Trstu via Caserma Nr. 1. (tobakarna), v Ljubljani pri g. L. Schwentnerju, knjigarju. — Pri Schwentnerju so tudi na prodaj od »Slovanskega Sveta« založene knjižice, kakor: Ruski prevod Levstikovega „Martina Krpana“, „Naši knjižni grehi“, „Rusko pravopisanje za učeče se“.

Wilh. Forster,

gravér.

Ateljé za vsa graviranja v zlatu, srebru, žlahtnem kamnu, steklu in kovini. Izdelovanje monogramov, grbov, stanc, šablon, pečatov, pečatnih znamenj, stampilij iz kavčuka in kovin in tipov kavčukovih.

Wien, XIV., 2, Mariablfirstr. 198
k „zlatemu solncu.“

Izdeluje sam znamenja za društva in klube.

Potrebno za vsakega trpečega na griži (Bruch).

Tiesel-ovi ces. kral. izključno priv.
pasi od griže,

zdravniško poskušeni, nedoseženi, naj se nosijo noč in dan.

Po jedni strani gl. 3-50, po obeh straneh gl. 5.

Priznanja od g. dr. Weis-a, emerit. sekundarnega zdravnika I. reda Dunajske obč. bolnice, Dunaj.

KAROL TIESEL,
patentni imetnik in proizvajalec.

WIEN,

VII. Westbahnstrasse No. 35.

Temnih sob in prostorov ne več!

Reflektorji za dnevno svetlobo

od

Josipa Striebl-a,
II., Scholzgasse 6. Wien.

Cene:

Nr.	Dalžina	Širina	gl. č. v.	Krone
	Centimeter			
1	80	40	12	24
2	80	55	14	28
3	80	65	16	32
4	80	80	20	40
5	100	65	20	40
6	125	80	25	50
7	125	100	28	56

V cenah je vključeno tudi postavljenje s skladišča:

Dunaj.

Izredne veličine po specialnem tarifu.

Olepšave posebe se rabijo po velikosti bronsovane ali pozlačene.

Atelier für Schild- und Schriftmalerei

Julius Brisker, Wien, Gumpendorferstrasse 96.

Prevzemlje, vsake vrste delo na les, pleh, steklo, platno, zidovje etc. etc.

IGNAZ NOTTER,

Siebmacher und Gitterstricker, Wien, XIV., Rotherhamerlinggasse II.
Pletiva iz drata vseh vrst, mreže za ograde, sita z lesenim obodom pobišna in domača orodja in vsakatera dela moje stroke izdelujem solidno in najceneje. Naročbe v provincijo naglo izvršujem.

Kdor si hoče dobro, solidno, trpežno

KOLO
oskrbeti proti ugodnim pogojem doplačevanja, obrni se do agenture in konislijske firme

SIGMUND ROSNER,
Dunaj, II/2. Czerningasse 16.

Na znanje. Društvo za zgradbo narodnega doma na Dunaju uraduje vsak ponedeljek od 8—10 v 1. češk. nar. domu, XV., Turnergasse 9. Slovan. društva dobe dvorano za zabave za 15 gl., za glediške predstave za 20 gl. Dobrodelna društva in domača društva za prijateljske večere bez vstopnine — dobe dvorano brezplačno, le proti povrnitvi lastnih stroškov 3 gl. in za uporabo glasovira 3 gl. — Natančneja pojasnila daje Rob Volanka, Sechshausstrasse 27.

Osnovano 1872.

Senzacionalna iznajdba.

Ces. in kralj. izključ. privilegij.

Radikalni pomoček proti potu nog dobi vsak, ki trpi na ten, le z nošo črevljev za pót, katere sem iznašel sam, kateri so s c. kralj. patent m. odlikovani in varovani, in kateri so izdelani z impregnovanim vdelanjem usnjastih podplatov; ti črevlji imajo lastnost, da do cela in za vselej odstranjajo sitni pot na nogah, nastajajoča vnetja in najhujše ozebke in kurja očesa.

Naročbe od zunaj se izvršujejo v 14 dneh proti poštnemu povz. tju. Ilustrovane prospekte z navodom, da vzameš samo, gratis in franko, Jos. Hanzlik, Wien, XIII., Weisgasse Nr. 2.

Podgane in miši

delajo največo škodo po kletah in skladiščih.

Najhitreje jih pokonča od mene iznajdena uničevalna pasta, katero more uporabljati povsod vsakdo. Cena pašti pol kilo gl. 1-50. Izgotavljam tudi najnovejši, od občinstva kot najboljši priznan mehaničen skopec za podgane in miši, kateri prekaša vse dosedanje iznajdbe v tej troki. Moreš jih s tem skopcem vioviti 15 do 20. ne da bi ga napravil na novo. Cena skopcu za podgane gl. 4-—, za miši gl. 1-80 do 2-60. — Skopeci za štorke gl. 1-20. Prodajalcem odstotke.

Prodaje in izdeluje

L. Pösch,
Spengelmester.

Wien, XVII. Bez. Blumengasse 60.

Izdeluje akvarije na steno, na mizo, kabine za kopanje pričev, svetilnice ročne, stenske, za voze in grobe.

— Neprekosljivo (zakonito varovano.) —

„Rapid Pulver“

prah, ki sem ga iznašel po dogletnih poskusih, odstrani vsak m a d e ž, iz najkočljivših snovij suhim potom; spričevala od znamenitih vojniki. — Majhna škatuljica za poskus 30—40 kr. — V provincijo pošiljam le velike škatle 250 gr. po 75 kr. — Razprodajalcem primerne odstotke.

Wilhelm Sessel,

Chemische Wäscherei. Wien II., Rembrandtstrasse 16.

Osnovano 1870.

Erste Wiener Chemische Putzerei & Färberei, Kleider-Reparaturen-Anstalt
WIEN XIV./1., Goldschlagstrasse Nr. 88.

sprejemlje obleke, zavese, robo za mobilje v celoti za čiščenje, barvanje in pranje. Obleka pol volnena in iz likane preje se postavlja po patentovanem načinu in napravlja zopet nova.

Naročila v provincijo se brzo izvršujejo.

JOSIP WINTER,

dekoratér

Ramperstorferstrasse Nr. 28 WIEN, V, Ramperstorferstrasse Nr. 28
oddajalnik c. kr. Terezijanske akademije na Dunaju

se priporoča za napravo dekoracij vsake vrste, za kotiljonske figure, izpostavljanja, slavnostne vozove, slavoloke etc., etc. po svojih idejah ali pa po naročilu v plastičnem in dekorativnem delu. — Nadalje najboljše izdelovanje zastav, grbov, napisov, transparentov, pokrival, kotiljonskih tur in kostjume popolnjujčih predmetov po najnižih cenah.

„SLOVANSKI SVET“ izhaja v 10. in 25. dan vsakega meseca, in sicer na 16 straneh. Stoji za vse leto gl. 5, pol leta gl. 2.50, četrt leta gl. 1.25. — Za učitelje, učiteljice in dijake za vse leto 4, za pol leta 2 in za četrt leta 1 gl. — Posamične številke se razpošiljajo po 20 kr. — Zunaj Avstro-Ogerske na leto 6 gl. 50 kr. — Inserate sprejema upravništvo. — Naročniki, reklamacije in vsakovrstna pisma naj se pošiljajo F. Podgorniku na Dunaj (Wien), IX., Eisengasse Nr. 13.

Izdatelj, lastnik in odgovorni urednik: **Fran Podgornik,** Tiskli Bratři Chrastinové ve Valašském Meziříčí.